

Atzīšana un atvērtie izglītības resursi

Tematiskais ziņojums
Eiropas pārskata
par atzīšanu 2016. gada
atjauninājumam

Ar Eiropas Savienības
programmas
„Erasmus+” atbalstu

Atzīšana un atvērtie izglītības resursi

Tematiskais ziņojums Eiropas pārskata
par atzīšanu 2016. gada atjauninājumam

Ar Eiropas Savienības
programmas
„Erasmus+” atbalstu

First published in English as
Validation of open educational resources (OER).
Thematic report for the 2016 update of the European inventory on validation
by the Publications Office of the European Union.
© European Centre for the Development of Vocational Training (Cedefop), 2016

Latvian translation: © Academic Information Centre, 2017
Responsibility for the translation lies entirely with the Academic Information Centre.

Adrese:
Nacionālais koordinācijas punkts EKI
Valņu iela 2,
Rīga LV-1050
E-pasts: nkp@aic.lv
<http://nki-latvija.lv>

Plaša apjoma papildu informācija par Eiropas Savienību ir pieejama internetā.
Piekļuve tai iespējama, izmantojot Eiropas serveri (<http://europa.eu>).

Saturs

1. Ievads	
1.1. Ziņojuma mērķis	5
1.2. Izpētes metode un process	5
1.3. Ierobežojumi	6
1.4. Ziņojuma struktūra	6
2. AIR atzišanas kontekstā	
2.1. IKT izglītībā, AIR un MOOC kursi	7
2.1.1. IKT Eiropas izglītībā	7
2.1.2. Īss ievads par AIR	8
2.1.3. AIR attīstība Eiropā: iestāžu un individuālās perspektīvas	9
2.1.4. AIR un atzišana ES politikas dienas kārtībā	11
2.2. Saikne starp atzišanu un AIR	12
3. AIR vidē veiktas mācīšanās novērtēšana	
3.1. Ievads	14
3.1.1. Novērtēšanas formalitātes līmenis	14
3.1.2. Novērtēšanas metožu veidi	16
3.2. Atzišana pirmskursu uzsākšanas un kredītpunktu atzišana	17
3.3. Sertifikācija	18
3.4. Atzišanas apmērs	21
3.5. AIR vienkāršie atzišanas pasākumi	22
4. AIR vidē veiktas mācīšanās atzišana	
4.1. Ievads	25
4.2. Standarta pasākumi: valsts līmenis	26
4.3. Standarta pasākumi: projekti	26
4.4. Standarta pasākumi: iestāžu līmenis	27
4.5. Problēmas vispārēju pasākumu izmantošanā	27
4.6. Specifiski pasākumi	28
4.7. Darba tirgus vajadzībām veikta atzišana	29

5. Secinājumi un ieteikumi	31
Saīsinājumu saraksts	34
Atsauces	36
Tīmekļa vietnes	38
PIELIKUMS	
Dati no valstu ziņojumiem par AIR iepriekšējos pārskatos	40
Tabulas un attēli	
Tabulas	
1. Kur un kā Eiropas iedzīvotāji, viņuprāt, var iegūt prasmes ārpus formālās izglītības?	10
2. AIR un atzīšanas saistības piemēri	13
3. Formalitātes līmeņi AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu atzīšanā	15
4. Novērtēšanas robustums	20
Attēli	
1. MOOC kursu izplatība Eiropas valstīs	9
2. Iespējamās novērtēšanas metodes, ko izmantos iestādes AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu novērtēšanai	16
3. MOOCursos iegūtas izglītības priekšrocības	21
4. MOOC kursu rezultātā virzītas karjeras priekšrocības	29

1. NODAĻA

Ievads

1.1. Ziņojuma mērķis

Ziņojums tika sagatavots saistībā ar 2016. gada pārskata par neformālās un ikdienas mācīšanās atzišanas atjauninājumu (turpmāk tekstā pārskats).

Tajā aplūkota atvērto izglītības resursu (AIR) vidē, piemēram, masveida atvērtajos tiešsaistesursos (MOOCs) veiktas mācīšanās atzišana.

Ziņojuma galvenie mērķi ir:

- (a) noskaidrot, vai esošie atzišanas pasākumi un procedūras ir piemērotas AIR vidē veiktas neformālās mācīšanās atzišanai;
- (b) iepazīstināt ar virzītājspēkiem un šķēršļiem, kas attiecas uz AIR vidē veiktas mācīšanās atzišanu.

1.2. Izpētes metode un process

Šis ziņojums balstās uz pieejamās literatūras analīzi. Pirmais tās mērķis bija pārbaudīt, līdz kādai pakāpei atvērto izglītības resursu attīstība ir atzīta un tiek ņemta vērā atzišanas izpētē. Ņemot vērā, ka atvērtie izglītības resursi ir salīdzinoši jauna parādība un ka daudzās valstīs pati atzišana vēl tiek izstrādāta, tika uzskatīts, ka nebūs daudz informācijas par atvērtajiem izglītības resursiem atzišanas kontekstā. Tādēļ izpētes komanda pārbaudīja literatūru par atvērtajiem izglītības resursiem, lai novērtētu pakāpi, līdz kurai atzišanas elementi ir aplūkoti literatūrā.

Sākumā izpētes komanda meklēja informāciju, kas ir saistīta ar atvērtajiem izglītības resursiem un to atzišanu iepriekšējos pārskatos (2007, 2010 un 2014), pārbaudīja pārskatu ziņojumus, valstu ziņojumus un gadījumu izpēti. Valstu ekspertiem lūdza iepriekšējos pārskatos meklēt informāciju par tīmeklī balstītas un AIR vidē veiktas mācīšanas atzišanu. Daudzos gadījumos (15 valstīs) informācija nebija, jo AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu atzišana nebija īpaši pieminēta nevienā no iepriekšējiem pārskatiem. Šī pētījuma rezultāti ir atspoguļoti pielikumā.

Sākotnējā analīzē bija iekļauta arī literatūra, kas saistīta ar atzišanu. Izpēti komanda šajā literatūrā meklēja informāciju par atvērtajiem izglītības resursiem, arī par e-mācīšanos, digitālo mācīšanos un mācīšanos tiešsaistē. No 171 pārbaudītajiem avotiem deviņos bija informācija par šīm tēmām (šie dokumenti ir iekļauti atsauču sarakstā).

Pēc sākotnējās literatūras analīzes komanda papildus pārbaudīja konkrētus gadījumus pārskatu valstīs. Komanda pārbaudīja, līdz kādai

pakāpei apzinātās atzišanas procedūras un pasākumi tika piemēroti AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu atzišanai. Sākotnēji komanda veica izpēti tiešsaistē, cenšoties noskaidrot, vai un kā šīs mācīšanās rezultātu atzišana var tikt pieprasīta, un tālāk sekoja kontaktēšanās ar attiecīgajām iestādēm (viens ziņotājs valstī), lai apstiprinātu iegūtos datus.

No literatūras par atzišanu un atvērtajiem izglītības resursiem iegūtā informācija, kā arī izpētē iegūtie dati vēlāk tika analizēti. Mērķis bija nodrošināt atvērto izglītības resursu atzišanas stāvokli Eiropā, nepieciešamību pēc AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu „formālas” atzišanas, kā arī nepieciešamību ieviest specifisku kārtību šādai atzišanai.

1.3. Ierobežojumi

Galvenā problēma, ar ko nācās saskarties, gatavojot šo ziņojumu, bija datu trūkums par AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu atzišanu. Iespējams, tēmas novatorisma dēļ ir ļoti maz salīdzinošo atsauču citos pētījumos. Savukārt literatūrā, it īpaši tā sauktajā „pelēkajā literatūrā”, ir daudz informācijas par AIR vidē veiktas mācīšanās atzišanu, it īpaši materiālos, kas izdoti pāris pēdējo gadu laikā. Vairumā gadījumu aplūkota augstākās izglītības iestāžu izstrādātā AIR vidē, it īpaši MOOCursos veiktas mācīšanās rezultātu atzišana. Tādējādi ziņojumā bieži izmantota informācija no pētījumiem, kas skar augstāko izglītību un to, kādu iespaidu uz šo izglītību atstāj MOOC kursi.

Šajā kontekstā atzišanas jautājumi tiek bieži aplūkoti iestāžu līmenī (runājot par izglītības un apmācības iestādēm, kurās izglītības guvējs vēlas mācīties, vai uzņēmumos, kur tiek meklētas nodarbinātības iespējas). Ir maz informācijas par to, kā AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu atzišana notiek praksē (kā to pieņem izglītības iestādes un darba devēji). Lai iegūtu šādu informāciju, būtu nepieciešamas apjomīgas aptaujas (piemēram, augstākās izglītības iestāžu/fakultāšu vai darba devēju aptaujas), gūstot informāciju par situācijām dažādās Eiropas valstīs. Tā kā tādas informācijas nav, mēs norādām uz neseniem pētījumiem, kas, visticamāk, nodrošina ziņas par izglītības guvējiem Eiropā.

1.4. Ziņojuma struktūra

Sākumā ziņojums iepazīstina ar AIR atzišanas kontekstā un to, kā atzišana var būt saistīta ar atvērto izglītības resursu izmantošanu (3. nodaļa). 4. nodaļā stāstīts par galvenajiem AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu atzišanas veidiem, pievēršot galveno uzmanību novērtēšanai un sertificēšanai. 5. nodaļā ir dots pārskats par atzišanas praksi AIR jomā. 6. nodaļā ir izklāstīti secinājumi un ieteikumi turpmākiem pētījumiem.

2.NODAĻA

AIR atzīšanas kontekstā

Nodaļa sniedz pārskatu par AIR izmantošanu Eiropā un AIR kā neformālas izglītības avota izmantošanu un apzināšanos. Tiek izpētītas arī atzīšanas un AIR saikne.

2.1. IKT izglītībā, AIR un MOOC kursi

2.1.1. IKT Eiropas izglītībā

Būtisku mācīšanās daļu mūsdienās sniedz informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (IKT). IKT izmantošana izglītībā kā mācīšanas un mācīšanās līdzeklis formālā, neformālā un ikdienas mācīšanās vidē strauji gūst popularitāti, un visas Eiropas valstis ir izveidojušas stratēģijas, kā veicināt un atbalstīt IKT pielietojumu¹. Lai gan nesenie dati liecina, ka formālās izglītības kontekstā vēl nepieciešama izaugsme, IKT lietošana neformālās un ikdienas mācīšanās procesā ir ļoti būtiska un augoša.

Nesenajā pētījumā par IKT izmantošanu skolās ir secināts, ka IKT atbalstīta mācīšanās formālā kontekstā ir izņēmums Eiropā: “ES mērogā izglītības guvēji veic IKT balstītas aktivitātes no dažām reizēm mēnesī līdz nevienai vai gandrīz nevienai. Digitālie resursi, piemēram, vingrinājumu programmas, pārbaudījumi un testi tiešsaistē, datu pierakstu rīki, datorsimulācijas utt. joprojām nodarbību laikā tiek izmantoti ļoti reti” (Eiropas Schoolnet tīkls un Ljēžas universitāte, 2013, 8. lpp).

IKT balstīta mācīšanās tomēr notiek neformālās un ikdienas mācīšanās vidē ārpus skolas: “Izglītības guvēju IKT balstītās aktivitātes, mācoties mājās, ir daudz biežākas salīdzinājumā ar šādām aktivitātēm skolā.” Pētījuma ziņojumā secināts, ka šī tendence uzsver izglītības guvēju interesi par spontānu pašu vadītu mācīšanos” (Eiropas Schoolnet tīkls un Ljēžas universitāte, 2013, 8. lpp). Tas liek secināt, ka IKT un neformālā/ikdienas mācīšanās ir ļoti saistītas viena ar otru un to ļoti veicina pēdējā laika tendences saistībā ar “atvērto izglītību”.

IKT balstīta un neformāla mācīšanās notiek arī sabiedriskajā vidē, piemēram, publiskajās bibliotēkās. Kā norāda Eiropas līmeņa pētījums par lietotāju izpratni par IKT priekšrocībām publiskajās bibliotēkās (Quick un citi, 2013), pēdējām ir liela nozīme neformālās, kā arī ikdienas mācīšanās procesā. Tas jo īpaši attiecas uz nelabvēlīgā situācijā esošiem izglītības guvējiem – tiem,

¹ Skolas līmeņa izglītībai 2010. gada sākumā, kā norādīts Eurydice publikācijā Galvenie dati par mācīšanos un inovāciju izmantojot IKT skolās Eiropā 2011. gadā (Eiropas Komisija, 2011).

kuri ir vecāki par 65 gadiem, tiem, kuri ir no lauku rajoniem, un tiem, kuri pieder pie romiem vai citām mazākumtautībām. IKT šādiem cilvēkiem var sniegt unikālu pieeju AIR publiskajās bibliotēkās, ļaujot izmantot iespējas, kuras citādi nebūtu pieejamas.

2.1.2. Īss ievads par AIR

AIR koncepts parādījās 2000. gadā. 2002. gadā UNESCO definēja AIR² kā “tehnoloģijās balstītus, atvērtus izglītības resursus, kurus lietotāji var izmantot nekomerciālos nolūkos”³. Saskaņā ar UNESCO definīciju, AIR var ietvert: pilnus kursus, kursu moduļus, priekšmetu programmas, lekcijas, mājasdarbus, viktorīnas, laboratorijas un klases darbus, mācīšanas materiālus, spēles, simulācijas un daudzus citus resursus no visas pasaules digitālajām kolekcijām.

Atvērta kursprogrammatūra un daudzi (bet ne visi) masveida atvērtie tiešsaistes kursi (MOOC kursi) ir AIR piemēri⁴. AIR izmantošana pēdējo 15 gadu laikā ir kļuvusi populārāka, kopš MIT Atvērtās kursprogrammatūras⁵ publicēšanas 2001. gadā un īpaši kopš 2010. gada, kad tika uzsāktas pirmās MOOC kursu programmas un platformas. AIR turpināja attīstīties un tika piedāvāts vēl vairāk programmu un kursu uz arvien vairāk platformām no arvien vairāk iestādēm, domāti arvien vairāk dalībniekiem, ar arvien vairāk mācīšanās iespējām. Šī attīstība iekļauj iespēju iegūt “uzlabotu” mācīšanās pieredzi, jo ir ieviests “freemium” – kas ir “bezmaksas” (free) un “premium” apvienojums, kas nozīmē, ka pamata funkcijas ir bezmaksas, savukārt, lai piekļūtu uzlabotām funkcijām, ir jāveic maksājums. MOOC kursu kontekstā piekļuve kursiem ir bezmaksas, savukārt piekļuve mentora pakalpojumiem vai kaut kāda veida atzīšanai ir maksas pakalpojums.

AIR sākotnēji attīstījās ASV. Eiropā AIR projekti ir uzsākti vairākās valstīs, un Nīderlande un Lielbritānija ir atzītas par Eiropas celmlauzēm šajā jomā⁶. Eiropas augstākās izglītības iestāžu iesaistīšanās AIR nodrošinājumā pēdējo gadu laikā arī ir ievērojami attīstījusies, pieņemot viedokli, ka “AIR ekspresis” ir vilciens, ko Eiropa nedrīkst nokavēt (Hylén, 2017).

² Definīcija, kas izmantota 2012. gada Padomes ieteikumā, minēta paragrāfā 2.1.4.

³ Unesco: Izglītības ziņa, 2002. gada 8. jūlijs: Unesco veicina jaunu iniciatīvu brīviem izglītības resursiem internetā. http://www.unesco.org/education/news_en/080702_free_edu_ress.shtml[skatīts 18.03.2016].

⁴ Atvērtās izglītības grupa. Projekts. <http://openedgroup.org/review>[skatīts 07.04.2016].

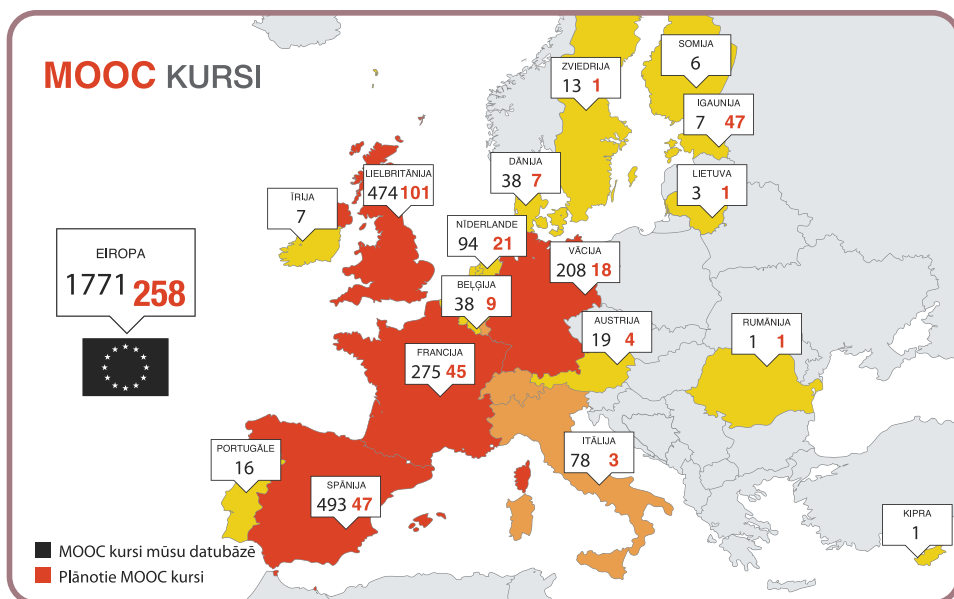
⁵ Masačūsetsas Tehnoloģiju institūts: MIT Atvērtā kursprogrammatūra (OCW):<http://ocw.mit.edu/ndex.htm>[skatīts 21.03.2016].

⁶ ES atbalstīja daudzas iniciatīvas IKT izmantošanā izglītībā, paverot iespēju attīstīt AIR. Tas ietvēra projektus pētniecības ietvarprogrammās un konkurētspējas un inovācijas ietvarprogrammās, kā arī izglītības un apmācības iniciatīvas, piemēram, E-izglītības programmu un Mūžizglītības programmu.

2.1.3. AIR attīstība Eiropā: iestāžu un individuālās perspektīvas

Daudzas Eiropas universitātes ir pievienojušās galvenajām MOOC kursu platformām un tagad aktīvi īsteno šādus kursus. 1. attēlā ir parādīta MOOC kursu izplatība Eiropā 2015. gada septembrī; kursu pieaugums visvairāk novērojams Spānijā un Lielbritānijā. Tomēr saistība starp valsts lielumu un izstrādāto MOOC kursu skaitu nav viennozīmīga. Dažās lielajās valstīs, piemēram, Itālijā, kursu daudzums ir diezgan ierobežots. Šis fakts liecina, ka, skaidrojot MOOC kursu attīstību Eiropas valstīs, ir jāņem vērā arī citi faktori, ne tikai valsts lielums.

1. attēls. MOOC kursu izplatība Eiropas valstīs

Avots: Open Education Europa: Eiropas MOOC kursu ziņojums (atjaunināts 01.09.2015): http://openededucationeuropa.eu/en/european_scoreboard_moocs [skatīts 21.03.2016].

1. tabula. Kur un kā Eiropas iedzīvotāji, viņuprāt, var iegūt prasmes ārpus formālās izglītības? (%)

	Darba pieredzē	Apmācības darbavietā vai pildot darba pienākumus	Pašmācības ceļā	Kursos ārpus skolas, profesionālās izglītības, apmācības vai augstskolas	Celojot, dzīvojot vai strādājot ārzemēs	Brīvprātīgajā darbā	Tiesīsaistes kursos, kas nav daļa no formālās izglītības programmas	Citur	Nekur	Nezina
EU-28	62	54	47	45	45	31	27	1	1	1
BE	72	71	53	43	44	32	30	1	1	0
BG	33	45	37	59	36	14	16	1	2	3
CZ	59	43	61	41	47	21	27	0	1	2
DK	77	65	57	49	67	45	33	2	1	0
DE	66	57	64	64	49	34	35	3	0	0
EE	68	60	71	47	52	33	32	1	0	1
IE	66	53	48	42	44	37	38	1	0	1
EL	61	48	42	50	31	23	28	2	1	0
ES	49	53	35	45	57	27	28	1	1	1
FR	64	59	37	28	52	34	15	1	1	1
HR	58	41	43	31	44	25	20	0	1	0
IT	60	50	24	30	39	13	10	1	2	1
CY	74	51	42	38	31	35	28	0	1	0
LV	63	47	64	54	38	24	24	0	1	1
LT	62	34	49	39	34	24	21	1	4	2
LU	67	35	54	39	50	41	31	1	1	1
HU	45	28	52	27	25	17	14	2	4	1
MT	67	57	38	49	38	42	37	2	0	2
NL	79	60	58	62	57	52	36	1	0	0
AT	65	61	55	63	61	36	31	1	0	0
PL	43	40	48	46	39	14	24	2	2	3
PT	63	57	18	33	26	33	13	1	1	3
RO	56	34	50	38	17	29	13	1	1	1
SI	58	55	62	51	43	32	29	2	0	0
SK	54	39	61	45	45	23	24	0	1	0
FI	73	53	75	35	57	35	27	2	1	0
SE	86	76	55	61	75	60	43	1	0	0
UK	72	67	51	50	40	48	47	1	0	1

Valstī visbiežāk minētais

Valstī visretāk minētais

Visaugstākais īpatsvars kolonnā

Viszemākais īpatsvars kolonnā

(Iespējamās vairākas atbildes)

Avots: Eiropas Komisija, 2014, 18. lpp.

AIR rašanās un fakts, ka MOOC kursi, saskaņā ar dažām definīcijām⁷, ir pieejami tiešsaistē plašai publikai, atvērti (vairumā gadījumu nav nekādu formālu iestāšanās prasību, tikai reģistrēšanās) un bezmaksas, rada jaunas iespējas daudziem cilvēkiem uzlabot esošās prasmes vai iegūt jaunas. Tomēr ne visi kursi, kas veidoti kā MOOC kursi, atbilst definētajām iezīmēm, un plašai pieejai ir nepieciešama atbilstoša IKT infrastruktūra.

Nesenajā *Prasmju un kvalifikāciju Eiropabarometrā* (Eiropas Komisija, 2014) respondentiem tika lūgts atbildēt, kur un kā, viņuprāt, iespējams iegūt prasmes (pamata prasmes, specifiskas prasmes, vispārējas prasmes) ārpus formālās izglītības. Pozitīvas atbildes variantam “tiešsaistes kursus, kas nav daļa no formālās izglītības programmas” bija zemākas nekā citos iespējamajos veidos, kā iegūt prasmes ikdienas mācīšanās rezultātā (piemēram, apmācībā darbavietā, pildot darba pienākumus), taču ievērojams respondentu skaits (27%) izvēlējās tieši tādu atbildi. Procentuālais šīs atbildes izvēļu daudzums sasniedza gandrīz 50% Lielbritānijā, taču dažās valstīs Eiropas austrumos un dienvidos bija zem 20%. Iespējams, ka respondenti atvērtu kursprogrammatūru un citas IKT balstītas neformālās izglītības iniciatīvas saprata kā pašmācību (ko izvēlējās 47% respondentu), aktualizējot jautājumu par AIR atzišanu.

2.1.4. AIR un atzišana ES politikas dienas kārtībā

AIR ir kļuvis svarīgi ES dienas kārtībā, it īpaši pēc 2012. gada paziņojuma par izglītības atvēršanu, kurā teikts, ka atzišanai jārisina ar AIR saistītās problēmas, lai labāk atspoguļotu mācīšanās ainu: “atzišanas un apstiprināšanas instrumenti, kurus izmanto formālajā izglītībā, ir jāpiemēro daudzveidīgākam izglītības piedāvājumam, ieskaitot jaunus izglītības īstenošanas un jaunus mācīšanās veidus, ko sekmējušas tehnoloģijas. Tajā pašā laikā, iespējams, ir jāizveido jauni rīki, lai nodrošinātu to, ka tiek atzīta tehnoloģijās balstīta mācīšanās, kas notiek ārpus formālās izglītības, kā arī, lai iedrošinātu cilvēkus vairāk iesaistīties atvērtās mācīšanās procesā. Šiem jaunajiem rīkiem jāatbilst principiem, kas ir izklāstīti 2012. gada 20. decembra *Padomes ieteikumā par neformālās un ikdienas mācīšanās atzišanu* kopsaistē ar izveidotiem atzišanas un apstiprināšanas rīkiem un veicināt Eiropas kvalifikāciju un prasmju telpas izveidi, kas iekļautu dažādo praksi dalībvalstīs un veicinātu efektīvu atzišanu, kas sniegtos pāri robežām” (Eiropas Komisija, 2012b, 7. lpp.).

AIR parādās arī literatūrā par neformālās un ikdienas mācīšanās atzišanu. 2012. gada 20. decembra *Padomes ieteikumā par neformālās un ikdienas mācīšanās atzišanu* (ES Padome, 2012) AIR ir pieminēti kā neformālās mācīšanās piemērs. Ieteikumā AIR ir definēti kā digitalizēti materiāli, kas ir brīvi pieejami izglītības darbiniekiem, studentiem un tiem, kuri izglītojas pašmācības ceļā, lai tos izmantotu un atkārtoti izmantotu mācīšanās, mācīšanās un pētniecības nolūkos; tie ietver mācīšanās saturu, programmatūras rīkus satura izstrādei, izmantošanai un izplatīšanai, kā arī īstenošanas avotus, piemēram, atklātās licences. AIR attiecas arī uz uzkrātajiem digitālajiem aktīviem, ko var

⁷ Definīcija ir pamatota uz masveida atvērtu tiešsaistes kursu iezīmēm, Gaebel (2013).

pielāgot un kas piedāvā ieguvumus, neierobežojot citu iespējas tos izmantot” (ES Padome, 2012, 5. lpp.). Šī definīcija saskan ar UNESCO definīciju. 2012. gada ieteikumā arī minēts, ka dalībvalstu atzišanas pasākumiem, ja piemērojams, jāņem vērā arī AIR vidē iegūtas zināšanas, prasmes un kompetences.

2.2. Saikne starp atzišanu un AIR

AIR un to veidi, piemēram, MOOC kursi, kalpo par izaicinājumu atzišanas procesam, piemēram, neformālās izglītības statusa dēļ. 2012. gada Padomes ieteikumā par atzišanu ir dotas definīcijas: “(a) formāla mācīšanās – notiek organizētā un strukturētā vidē, kas ir īpaši paredzēta mācīšanās nolūkiem, un parasti šāda procesa beigās tiek piešķirta kvalifikācija, izsniedzot sertifikātu vai diplomu; šāda mācīšanās var notikt vispārējā izglītībā, sākotnējā profesionālajā apmācībā un augstākajā izglītībā”, “(b) neformāla mācīšanās ir mācīšanās, kas notiek plānotu nodarbību veidā (mācīšanās mērķu un laika ziņā), kurā tiek sniegta mācīšanās atbalsts (piem., studentam veidojot komunikāciju ar pasniedzēju); tā var aptvert programmas darba prasmju apguvi, pieaugušo rakstpratības veicināšanai un pamatzinātnes sniegšanai pēc priekšlaicīgas izglītības pārtraukšanas; ļoti bieži neformālā mācīšanās ietver uzņēmumā veiktu apmācību, ar kuras palīdzību uzņēmumi atjaunina un uzlabo savu darbinieku prasmes, piemēram, IKT prasmes, strukturētu mācīšanos tiešsaistē (piem., izmantojot atvērtos izglītības resursus) un kursus, ko saviem biedriem, mērķgrupām vai sabiedrībai kopumā organizē pilsoniskās sabiedrības organizācijas” (ES Padome, 2012, 5. lpp.).

Lai gan MOOC kursi parasti tiek definēti kā neformālā izglītība, šos kursus organizē izglītības iestādes, un par kursu apguvi var tikt piešķirta kvalifikācija. Lai gan reti tiek piešķirta pilna akadēmiskā vai profesionālā kvalifikācija, daži kursu īstenotāji, piemēram, *AIRu*, cer to darīt tuvā nākotnē (Souto-Otero un citi, 2015). Tas rada jautājumu, ko “kvalifikācija”, “organizēta un strukturēta vide” nozīmē kā formālās izglītības elementi. Tomēr MOOC kursi var sniegt vai nesniegt darba prasmes, un tie reti uzlabo pieaugušo rakstpratību vai sniedz trūkstošo izglītību priekšlaicīgi skolu pametušajiem. Varētu uzskatīt, ka šīs definīcijas grūtības pastiprina atzišanas būtību: tā vietā, lai robežas starp dažādiem mācīšanās veidiem būtu skaidrākas, mēs saskatām arvien lielākas grūtības to novilkšanā.

Tālāk jāuzdod jautājums, kā veidot saikni starp AIR un atzišanu. Tabulā ir uzskaitīti veidi, kā atzišanu var saistīt ar AIR.

2. tabula. Piemēri saiknēm starp AIR un atzīšanu

Apzināšana	Atvērtie resursi un materiāli var palīdzēt cilvēkiem apzināt savas zināšanas, prasmes un kompetences un tajās trūkstošo, vairāk izmantotos standartus un prasības līmeni
Dokumentēšana	AIR var atbalstīt neformālās mācīšanās dokumentēšanu, nodrošinot atsaucē uz kursu materiāliem
Novērtēšana	AIR var būt piesaistīti dažādiem novērtēšanas veidiem: pašnovērtējuma, citu dalībnieku sniegta vērtējuma un iestāžu sniegta vērtējuma
Sertifikācija	AIR izmantošanas rezultātā var notikt sertifikācija. Tā cilvēkiem var dot kādas konkrētas tiesības, piemēram, tai var būt vērtība darba tirgū vai izglītības sistēmā (izglītības guvēji var tikt vērtēti pirms iestāšanās kursos, var saņemt prasību atcelšana kursu daļu pabeigšanai vai pilnas kvalifikācijas piešķiršanai)

Avots: Cedefop.

AIR bieži papildina un pamato jaunas mācīšanas pieejas, kas tiecas uzsvērt izglītības guvēja lomu un pašidentifikāciju, kā arī refleksiju par savām zināšanām, prasmēm un kompetencēm (Taylor un Mackintosh, 2011), kas ir daļa no atzīšanas procesa.

Atvērtā izglītība ir kļuvusi arī par īpaši nozīmīgu jomu atzīšanā, un atzīšana, īpaši akreditācija, ir kritisks elements AIR vērtības vairošanā.

Mērījās un Vithausas rezultāti, pamatoti ar pētījumu, kurā piedalījās 110 izglītības iestādes no visas pasaules, apstiprina saikni starp iepriekšējās mācīšanās atzīšanu un AIR izmantošanu iestāžu līmenī: “no tām iestādēm, kas izmanto AIR, ir augstāks dalībnieku skaits, kas norāda, ka organizācijām ir izstrādāta politika un kārtība iepriekšējās mācīšanās atzīšanai (Murphey un Witthous, 2013, 8. lpp).

Šie atzīšanas posmi ne vienmēr pastāv AIR izmantošanā. Viena no AIR galvenajām iezīmēm ir tāda, ka, salīdzinājumā ar “formālās izglītības” ietvaros notiekošiem tālmācības kursiem, AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātā var nepiešķirt kredītpunktus⁸. 2013. gadā Komisijas dokuments, kas bija pievienots paziņojumam „Izglītības atvēršana”, deva kopsavilkumu par AIR vidē veiktas mācīšanās atzīšanu: “Līdz šim ir bijis gandrīz neiespējami iegūt formālu AIR vidē veiktas mācīšanās atzīšanu. Tas ir saistīts ar studentu snieguma autentiskumu un pamatotību ārpus kontrolētas vides un krāpniecības novēršanu. Tādēļ ir ļoti būtiski izstrādāt efektīvu metodi atvērtās mācīšanās novērtēšanai un apstiprināšanai” (Eiropas Komisija, 2012a, 27. lpp.).

Nākamajā nodaļā ir stāstīts par esošajiem atzīšanas veidiem, it īpaši saistībā ar novērtēšanu un sertificēšanu.

⁸ Masveida atvērto tiešsaiste kursu gadījumā kredītpunktu nepiešķiršana ir viena no masveida atvērto tiešsaistes kursu iezīmēm, kas minēta dažās definīcijās: skatīt definīciju, kas ir pamatota uz masveida atvērto tiešsaistes kursu iezīmēm, Gaebel (2013).

3.NODAĻA

AIR vidē veiktas mācīšanās novērtēšana

3.1. Ievads

Lielbritānijas universitāšu ziņojums par MOOC kursiem (Lielbritānijas Universitātes, 2013) sniedz pārskatu par “atzišanu” šo kursu kontekstā. Ziņojumā ir uzsvērts, ka formālā MOOC kursu atzišana kļūst aktuāla politikas veidotājiem un galvenajām MOOC kursu platformām. Kā uzskata autori, izglītības guvējiem ir jāizmanto caur MOOC kursos veiktas mācīšanās sasniegumi akadēmiskajā un profesionālajā attīstībā. Ziņojumā teikts, ka atzišana, iespējams, nākotnē būs MOOC kursu biznesa modeļa centrā: lai gan saturs izglītības guvējiem būs par velti, iespējams, tiks piemērota maksa par novērtēšanu vai sertificēšanu.

Pēdējo gadu laikā ir novērotas divas tendences: AIR (it īpaši MOOC kursu) atzišana pārbaudījumu un testu veidā, kā arī citi atzišanas veidi, kas nelīdzinās ierastajiem izglītības dokumentiem, piemēram, tā sauktie “žetoni” jeb sasniegumu un prasmju indikatori (Hickey, 2012).

Daži pētnieki, piemēram, Sančess-Akosta (Sanchez-Acosta u.c., 2014) eksperimentālās pētniecības rezultātā uzskata, ka starp mācīšanos un motivēšanu ar “žetonu” vai akreditācijas palīdzību pastāv negatīva saikne. Pretstatā tam viņi piemin MOOC kursu lietošanai piemēroto raksturīgo motivāciju. Šie rezultāti tomēr ir pamatoti tikai ar izpēti par vieniem konkrētiem MOOC kursiem programmatūras jomā. Āns (Ahn u.c., 2014) piebilst, ka pētījumi parasti saista žetonus un citus veicinošus mehānismus ar paaugstinātu lietotāju līdzdalību dažādās tiešsaistes kopienās, sākot ar populārām sabiedriskām jautājumu un atbilžu vietnēm un beidzot ar tiešsaistes rīkiem, kurus izmanto klasē.

Ho un citi (2015) piebilst, ka pētījumi liecina, ka vairāk nekā puse MOOC kursu dalībnieku vēlas sertifikāciju, un gandrīz ceturtā daļa galu galā iegūst sertifikātu. Starp tiem, kuri sākotnēji nebija pārliecināti vai arī nevēlējās iegūt sertifikātu, 8% to tomēr ieguva. Ho vērs uzmanību arī uz priekšmetu atšķirībām, jo sertifikācijas rādītāji datorzinātņu, zinātņu, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikasursos mēdz būt uz pusi mazāki nekā humanitārajā jomā un priekšmetos, kas saistīti ar sociālajām zinātnēm. Tātad sertifikācija ir svarīgs AIR aspekts, lai gan tās nozīmīgums var atšķirties atkarībā no priekšmeta.

3.1.1. Novērtēšanas formalitātes līmenis

Vithausa un citi (Witthaus u.c., 2015) sniedz AIR vidē veiktas mācīšanās atzišanas formalitātes skalu.

3.tabula. AIR vidē veiktas mācīšanās atzišanas formalitātes līmeņi

Līmenis	
0	Nepastāv formāla atzišana
1	Neapstiprināts izglītības dokuments vai žetons, kas liecina par piedalīšanos vai kursu pabeigšanu ^a
2	Apstiprināts izglītības dokuments vai žetons, kas (a) satur ierobežotu/nekādu informāciju par kursu raksturu vai izglītības guvēja sasniegumiem un novērtēšanas procesu, vai (b) norāda, ka izglītības guvēja identitāte tika tiešaistē pārbaudīta, taču novērtēšanas process netika uzraudzīts (kā bieži notiek Coursera MOOCursos ar Signature Track) ^b
3	Izglītības dokuments, kas sniedz atbrīvojumu no kāda konkrēta iestājesāmena
4	Izglītības dokuments, kas piešķir no 1 līdz 4 ECTS kredītpunktiem Izglītības dokuments, kas piešķir 5 ECTS kredītpunktus Izglītības dokuments, kas piešķir atbrīvojumu no specifiska moduļa/kursa vai kvalifikācijas daļas izsniedzējīestādē Izglītības dokuments no akreditētas institūcijas, kas (a) formāli un skaidri atklāj, kas pilnvarojis to izdot, sniedz informāciju par kontestu, izglītības pakāpi, mācīšanās slodzi, apliecina, ka saņēmējs ir sasniedzis izvirzītos mācīšanās mērķus, sniedz informāciju par pielietotajām pārbaudes metodēm un uzskaita iegūtos kredītpunktus saskaņā ar starptautisko standartu sistēmu vai kādā citā pieņemamā formātā, (b) ir skaidri balstīts uz autentifikāciju (tas, ir, studenta identitāte ir pārbaudīta) un (c) apliecina, ka pārbaudījumi tiek administrēti pārraudzītā veidā un konkrēti norāda pārraudzības raksturu (NVAO 2014, 9. lpp.) Pastāvīgas profesionālās pilnveides kredītpunkti

Avots: Witthaus et al. (2015), 3. lpp.

Autori sniedz vairākus šo atzišanas līmeņu piemērus. Lai gan vairums notiek iestāžu līmenī, ir arī viena nacionālā līmeņa iniciatīva - FUN MOOC kursi: Francijā Valsts izglītības ministrija 2013. gada oktobrī atklāja valsts MOOC kursu portālu *France Université Numérique (FUN)*. Šajā portālā piedāvātajiem MOOC kursiem ir jāatbilst konkrētiem kvalitātes standartiem un vadlīnijām. Vadlīnijās tika ierosināts, ka atzišana ir jāsniedz par apmeklētību un piedalīšanos, nevis mācīšanās mērķu sasniegšanu, minot grūtības, kas rodas tiešaistes novērtējuma pārraudzīšanā. FUN perspektīva ir tāda, ka MOOCursos var veikt tikai automatizēto vai salīdzinošo novērtējumu, un abiem ir ierobežojumi: automatizētais novērtējums sniedz tikai virspusēju informācijas novērtējumu, un atbildes var viegli izplatīt starp dalībniekiem, kā rezultātā var būt augsta krāpšanās iespējamība, savukārt salīdzinošais novērtējums ir "kompromiss starp darba apjomu un novērtējuma precizitāti" (Cisel 2013, 19.-25. lpp.). Žetonu izmantošana ir ieteicama, galvenokārt, kā veids iedrošināt piedalīšanos. Žetonus var piešķirt automātiski par uzdevumu izpildīšanu, un tie var kalpot kā daļa no ieraksta par kursa pabeigšanu. Sisels (2012, 28. lpp.) secina, ka žetonus "galvenokārt izmanto, lai iedrošinātu dalībniekus mijiedarboties forumos, bet tiem varētu būt augoša nozīme kā kompensējošam elementam par darbiem, kas veikti ilgākā laikā". Patiesībā lielākā daļa MOOC kursu, kas ir pašlaik pieejami FUN platformā, piedāvā neatzītus izglītības dokumentus par šo kursu pabeigšanu, kuriem ir tāds pats statuss kā neatzītiem žetoniem (Witthaus un citi, 2015, 4.-5. lpp.).

^a Piemēram http://bluebox.ippt.pan.pl/~vkoval/vk_files/coursera/Game_Theory_IL_130707.jpg [accessed 07.04.2016].

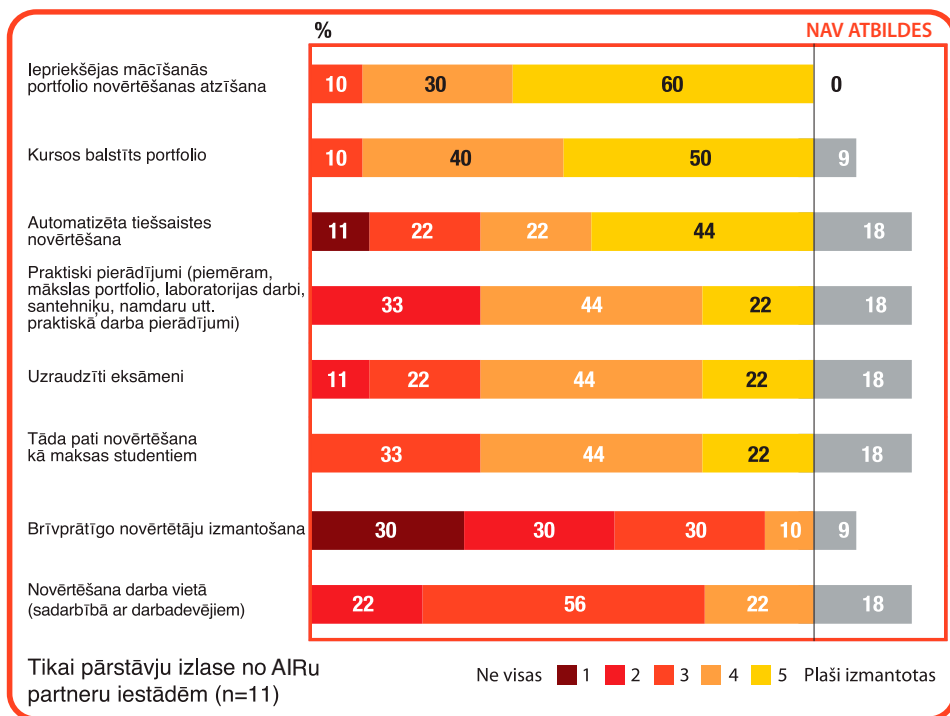
^b Vairāk parauga sertifikātu skatīt Coursera tīmekļa vietnē https://s3.amazonaws.com/coursera/specializations/jhdatascience/cert_icon.png [accessed 07.04.2016].

Juana un Pauels (Yuan, Powell, 2013) norāda, ka, tā kā vairumam MOOC kursu dalībnieku ir augstākā izglītība, šo kursu kredītpunkti var būt mazāk svarīgi nekā pierādījumi par piedalīšanos mācīšanās aktivitātē. Ho un citi (2014) gada ziņojumā, kas ir pamatots ar datiem no 1.7 miljoniem MOOC kursu dalībnieku, no kuriem lielākajai daļai ir vismaz bakalaura grāds, kas strādā pilna laika darbu un nāk no attīstītām valstīm. Tikai daži dalībnieki pilnībā pabeidz savus kursus, lai gan, ņemot vērā lielo vispārējo dalībnieku skaitu, joprojām kursu beidzēju skaits bieži ir augsts.

3.1.2. Novērtēšanas metožu veidi

Mērfija un Vithausa (Murphy, Witthaus, 2013) noskaidroja, ka galvenie novērtēšanas veidi, ko, visticamāk, izmantos augstākās izglītības iestādēs formālās akreditācijas procesā AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu novērtēšanai, ir portfolio novērtējums un kursus balstīti portfolio. Var tikt izmantoti arī automatizēti tiešsaistes uzdevumi, piemēram, testi, lai gan autori uzskata, ka tie ir daudz mazāk piemēroti nekā citas metodes, lai novērtētu zināšanas, prasmes un kompetences. Tas, vai AIR mācīšanās novērtēšanai tiktu izmantotas citas metodes, ko nodrošinātu pašas augstākās izglītības iestādes vai citas institūcijas, netika izpētīts.

2. attēls. Iespējamās novērtēšanas metodes, ko izmantos iestādes AIR vidē veiktas mācīšanās novērtēšanai

Avots: Murphy and Witthaus (2013).

Tālāk apskatīta sertifikācija saistībā ar iestāšanos, kredītpunktu atzišanu, sertifikāciju un citām atzišanas metodēm.

3.2. Atzišana pirms kursu uzsākšanas un kredītpunktu atzišana

Lielbritānijas universitātes ir apzinājušas dažādus caur MAT veiktas mācīšanās sertifikācijas veidus:

- (a) iepriekšējas mācīšanās atzišana: iepriekšējas mācīšanās iekļaušana studiju pieteikuma novērtējumā;
- (b) artikulācija un kredītpunktu atzišana: iepriekšējas izglītības atzišana, salīdzinot ar uzņemošā studiju kursa mācīšanās rezultātiem, procesu un novērtēšanas standartiem, skaitot tos kā kredītpunktus par gaidāmo kursa pabeigšanu;
- (c) licencēšana: trešo pušu īstenotu MOOC kursu vai citu liela apjoma tiešsaistes kursu iekļaušana studiju pamatprogrammā, kā rezultātā piešķir kursu kredītpunktus un iegūst augstāko izglītību;
- (d) savstarpēji pasākumi: tiešsaistes kursu kopīgošana starp vairākiem īstenotājiem, tos dažādos veidos iekļaujot mācīšanās procesā, programmu rezultātos un augstākās izglītības iegūšanā.

No minētajiem atzišanas veidiem, iepriekšējas mācīšanās un artikulācijas un kredītpunktu atzišana ir saistīta ar atzišanu. Organizācija, kas atbild par neformālas un ikdienas mācīšanās atzišanu valsts līmenī Amerikas Savienotajās Valstīs - ACE CREDIT⁹ ir iekļāvusi MOOC kursus savā kredītpunktu atzišanas programmā CREDIT. Augstākās izglītības iestādes un darba devēji valstī un ārpus valsts robežām var izmantot ACE CREDIT rekomendācijas, lai padarītu redzamus savus atzišanas lēmumus. Atzišana attiecas tikai uz pieteikumiem turpmākām studijām tajās augstākās izglītības iestādēs, kas ir ACE CREDIT tīkla biedres (ASV apmēram 1400).

Pretēji ASV, kur iekļaušana MOOCursos ACE CREDIT programmā spēlē lomu šo kursu atzišanas procesos, Eiropā nav visaptverošu struktūru AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu atzišanai. Lēmums atzīt specifiskus MOOC kursus notiek iestādes/fakultātes līmenī. Dažās valstīs¹⁰, šādi atzišanai jāatbilst vispārējam atzišanas procesam, kas attiecināms uz visiem neformālās un ikdienas mācīšanās veidiem, neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav AIR.

Ir pamats domāt, ka formāla kredītpunktu atzišana par MOOC kursiem nav vissteidzamākais jautājums, vismaz Lielbritānijā: "Vairums izglītības guvēju, kas izmanto MOOC kursus, ir cilvēki, kam jau ir augstākā izglītība. Šajā gadījumā tas, vai par kursu pienākas kredītpunkti, ir mazāk svarīgi nekā tas, vai ir apliecinājums par sertifikāciju pēc piedalīšanās mācīšanās programmā, ko var uzrādīt darba devējiem kā profesionālās izaugsmes pierādījumu (Yuan un Powell, 2012, 12. lpp.).

Tas paskaidro, kādēļ MOOC kursu kontekstā ir parādījušies vienkāršāki (un redzamāki) atzišanas veidi. Pirms to uzskaitīšanas apskatīsim sertifikācijas jautājumus.

⁹ ACE: Amerikas Izglītības Padome; CREDIT: Koledžas kredītpunktu ieteikumu serviss.

¹⁰ Beļģija (Valonija un Flandrija), Igaunija, Somija, Francija, Grieķija, Islande, Latvija, Lietuva, Luksemburga un Apvienotā Karaliste (Anglija un Ziemeļīrija).

3.3. Sertifikācija

Viens no galvenajiem caur MOOC kursiem veiktas mācīšanās atzišanas veidiem ir sertifikācija. Ir dažādi sertifikācijas veidi – pārbaudīta un nepārbaudīta; daži pierāda apmeklētību, citi - mācīšanos.

Izglītības dokumentus bieži izsniedz MOOC kursu platformas atsevišķi vai kopīgi ar izglītības sniedzēju, nevis tikai izglītības sniedzējs. Šī kārtība iezīmē skaidru atšķirību starp caur MOOC kursiem, „parastiem” kursiem un tālmācībā veiktu mācīšanos: gan izglītības dokumenta, gan izsniedzējiesādes raksturs ir dažādi. Turklāt izglītības dokumenti par šādiem kursiem ir individuāli un visbiežāk nav uztverami kā lielākas kvalifikācijas daļa. Open Cred (2014) ziņojums parāda, ka jaunākā akreditācijas veikšanas pieeja ir veikt topa daļām (kreditpunkti par konkrētiem kursiem nevis par pilnu kvalifikāciju), un pilnas kvalifikācijas ieguvei izglītības guvēji joprojām izmanto tradicionālas metodes.

Lai gan dažas iesādes Eiropā par piedalīšanos MOOC kursus piedāvā iegūt formālu akreditāciju ECTS sistēmā, ECTS punkti negarantē pabeigtu ausgtāko izglītību. Iesādēm, kas piešķir kvalifikācijas, ir oficiāli jāakceptēšo kreditpunktu pārnese kvalifikācijas ieguvei, un bieži vien iespējamo pārneseamo kreditpunktu skaits ir ierobežots; Eiropas augstākās izglītības iesādēs joprojām nav iespējas iegūt augstāko izglītību, mācoties tikai MOOC kursus (Souto-Otero un citi, 2015).

Viens no veidiem, kā iespējams pierādīt AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātus, ir testi/pārbaudījumi pēc kursa beigām, līdzīgi kā tradicionālajā izglītībā un apmācībā. Viena no galvenajām lietām, ko sniedzējiem ir jāņem vērā: kā jāpārliecinās, ka persona, kura kārtu/nokārtu pārbaudījumu, ir tā pati persona, kura apguva tiešsaistes kursu, un izmantos mācīšanās rezultātu pierādījumus turpmākās studijās un/vai profesionālā izaugsme?

Daži MOOC kursu organizētāji ir pārņēmuši pieeju, ko izmanto daudzi tālmācības un tiešsaistes mācīšanās programmu īstenotāji: lai gan lielākā daļā mācīšanās notiek tiešsaistē, pārbaudījums notiek klātienē. Piemēram, pārbaudījumi notiek eksaminācijas centrā, kas var būt un var nebūt programmas īstenotāja telpās. Ferstele un citi (Verstelle u.c., 2014) iesaka nošķirt novērtēšanas stabilitātes pakāpi un pakāpi, līdz kurai ir atzīta studenta identifikācija un ir piemērota uzraudzība, lai noteiktu izglītības dokumentu vērtību. Izvēles iespējas ietver: identitātes nepārbaudīšanu, atzīšanu tiešsaistē, izmantojot sejas atpazīšanas iespējas vai taustiņsiitienu izsekošanu, tiešsaistē veiktu pārraudzību, kuras moderators caur tīmekļkameru spēj redzēt studenta istabu 360 grādu skata leņķī, un klātbūtni eksaminācijas laikā. Norvēģijas Izglītības ministrijas publicētā ziņojumā Kjeldstade un citi (Kjeldstad u.c., 2014) ierosina, ka, lai piešķirtu formālus akadēmiskus kreditpunktus, mācīšanās pierādījumi ir jādemonstrē eksāmenā, kurā tiek nodrošināta pienācīga izglītības guvēja identitātes pārbaude.

Piedaloties MOOC kursus, bieži ir iespējams iegūt standarta “dokumentu par kursu pabeigšanu”, lai gan dažas platformas ir noslēgušas līgumus ar privātiem eksāmenu īstenotājiem par pakalpojumiem MOOC kursu pārbaudījumu kārtošā. Testa nokārtošanas rezultātā tiek piešķirts

“pārbaudīts” izglītības dokuments. Galvenā atšķirība no “standarta dokumenta par kursu pabeigšanu” ir tāda, ka pārbaudīts izglītības dokuments padara iespējamu arī dalībnieka identitātes pārbaudīšanu. Lielākajā daļā gadījumu izglītības dokumentu piešķir platforma, nevis iestāde, kura īstenoja kursu.

2013. gadā *Coursera* izveidoja atzītu izglītības dokumentu sistēmu, kura atpazīst studentu taustiņu izmantošanas veidu, saista to ar studenta identitāti un izsniedz personalizētu dokumentu par kursa beigšanu. *EdX* arī izvēlējās šo variantu, un tagad izmanto pārbaudītus dokumentus. Viens no sistēmas ierobežojumiem ir tāds, ka tā uzrāda pārbaudījuma veicēju, bet ne visos gadījumos to, vai viņš veica arī domāšanas procesu¹¹. Vairāk nekā puse no *Coursera* piedāvātajiem kursiem atbilst šādam izglītības dokumentam¹². Tos kopīgi izsniedz iestāde un platforma.

Atsauces par platformu (ar vai bez iestādes, kas piedāvā kursus) iekļaušana izglītības dokumentā ir svarīga attiecībā uz vēlāku tā izmantošanu un tā vērtību saņēmēja acīs. Viens no MOOC kursu dalības mērķiem ir izglītības dokuments, lai pierādītu mācīšanās rezultātus turpmākai izglītības ieguvei un/vai profesionālās karjeras virzībai. Kā minēts galvenajās MOOC kursu platformās: “Kursu noslēgumā iegūtie izglītības dokumenti var uzlabot mūžilgas mācīšanās izredzes. Izmantojiet kursu izglītības dokumentus, lai atrastu labāku darbu, iegūtu vērtīgus diplomus, vai arī uzlabojiet savas esošās zināšanas. Daudzi studenti savus sasniegumus uzskaita CV un iekļauj sociālo tīklu profilos”¹³. “Dažreiz ir jāapgūst kurss, lai iegūtu labāku darbu, paaugstinājumu vai arī, lai to varētu iekļaut studiju pieteikumā. [...] Darba devēji un skolas dažreiz vēlas pierādījumu par to, ko jūs esat sasniedzis tiešsaistes kursā; atzīts sasniegumu apliecinājums sniedz šādu pierādījumus”¹⁴.

Lai gan dalība atvērtosursos ir bezmaksas, reģistrēšanas process pirms eksāmena, eksāmena kārtošana un izglītības dokumenta saņemšana studentiem var izmaksāt apmēram EUR 85 (Andersen, 2013). Šādu izglītības dokumentu popularitāte būtu jānovērtē arī no izglītības guvēju skatpunkta; Eiropā tas vēl nav izplatīts.

OpenCred (2014) ziņojumā ieteikts, ka robusta novērtējuma sniegšana atvērtos kontekstos ir ļoti sarežģīts process un var iespaidot AIR vidē iegūtu izglītības dokumentu vērtību. Tas novērojams, neskatoties uz IKT pieaugošo lomu novērtēšanas procedūrās, piemēram, e-novērtēšanā, salīdzinošajā novērtēšanā un portfolio balstītā novērtēšanā (Redecker, 2013) vai veidojošajā novērtēšanā, izmantojot mācīšanās analīzi digitālos kontekstos (Souto-Otero un Benito-Montagut, 2016).

¹¹ Vairāk par šo lasiet Andersen (2013).

¹² Kad šis ziņojums tika rakstīts, vairāk nekā puse no Coursera kursiem nodrošināja izglītības dokumenta ieguvu.

¹³ Coursera: iegūsti kursa apguvi apliecināšu izglītības dokumentu! Bieži uzdots jautājums: Kas ir kursa apguvi apliecināošs izglītības dokuments? Kā varu to izmantot? <https://www.coursera.org/signature/> [skatīts 22.03.2016].

¹⁴ EdX: atzīti izglītības dokumenti: biežāk uzdotie jautājumi. <https://www.edx.org/verified-certificate> [skatīts novembris, 2015].

OpenCred ziņojumā minēts, ka lielākā daļa robustu novērtēšanas veidu nav īpaši izplatīti formālās tālmācības programmās, kurās studentu darbus pieņem, neveicot autorības pārbaudi. Tas nekavē institūcijas piešķirt studentiem formālas kvalifikācijas. Tā bieži notiek arī ar programmām, kas liek secināt, ka atteikšanās piešķirt formālu AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātā iegūtu izglītības kvalifikāciju nav tieši saistīta ar novērtēšanas jautājumiem, bet ir saistīta ar bezmaksas kursu pilnu pabeigšanu. Baksichs un citi apgalvo, ka “Izaicinājumu eksāmenu entuziasti var aizmirst, ka daudzu skolu un universitāšu sistēmu kursu darbu novērtēšanas process ir regulārs, var aizmirst daudzos attaisnojumus kursa darbiem (pieaugoša atzīmju paredzamība, eksāmenu stresa samazināšana, pielāgošanās konkrētu izglītības guvēju mācīšanās ieradumiem utt.), pārāk daudz koncentrējoties uz problēmām (slepenas vienošanās, krāpšanās, draugu vai radu palīdzība utt.)” (Bacsich un citi, 2015, 3. lpp).

Vithausa un citi (Witthaus u.c., 2015) sniedz plašu kritēriju klāstu, lai spriestu par novērtēšanas robustumu atvērtās izglītības kontekstā, izšķirot piecus šī aspekta līmeņus. Viņi sniedz arī ilustratīvus šo līmeņu piemērus. Būtu nepieciešami pētījumi par pakāpi, līdz kādai vairums robustu novērtēšanas prakšu tiek izmantotas AIR vidē veiktas mācīšanās novērtēšanai.

4. tabula. Novērtēšanas robustums

Līmenis	Apraksts
0	Novērtējuma nav
1	Ieraksts par pabeigtām aktivitātēm Pašnovērtējums Novērtējums ar automatizētu pārbaudi, piemēram, jautājumi ar atbilstošu variantiem, izstrādātas programmas iesniegšana, vai teksta pieņemšana, pamatojoties uz vārdu skaitu (identitāte netiek pārbaudīta)
2	Tiešsaistes pārbaudījums, kurā pārbauda identitāti, taču netiek piemērota reālā laika uzraudzība, piem., Coursera Signature Track ^a vai Accredible ^b “pašuzraudzība” (pārbaudījumā laikā tiek ierakstīts studenta ekrāns un seja, ko „saspiēž” divu minūšu garā video, un ievieto izglītības dokumentā)
3	Kursa darbu un/vai praktisko testu iesniegšana, ja eksaminētājs personiski pazīst studentu. (Klātienē vai tiešsaistē. Tiek pieņemts, ka neatbilstības tiks pamanītas un tas samazinās krāpšanās risku. Šāda rīcība ir vispār pieņemta tradicionālos tiešsaistesursos, piemēram, biznesa administrācijas maģistra tiešsaistes programmās.) Tiešsaistes pārbaudījumi ar identitātes pārbaudi reālā laika uzraudzībā (piemēram, ProctorU ^c , Proctor2Me ^d vai Remote Proctor ^e , kuriem ir uzraudzības panelis individuālu pārbaudījumu ierakstu pārbaudei)
4	Eksaminācija klātienē (ieskaitot klātienē eksāmenus) Iepriekšējās mācīšanās atziņai, ko veic atzīti eksperti (piemēram, pamatojoties uz portfolio iesniegšanu un/vai interviju), nepieciešama salīdzinoši zema kandidātu un novērtētāju proporcija, un tādējādi tā parasti nav pielāgojama atvērtām iniciatīvām)

Avots: Witthaus un citi (2015, 4. lpp.)

^a Coursera: nopelni kursa izglītības dokumentu. <https://www.coursera.org/signature/> [skatīts 08.04.2016].

^b Accredible: Vienkārša izglītības dokumentu izdošana un pārraudzība. <https://accredible.com/> [skatīts 07.04.2016].

^c ProctorU. <http://www.proctoru.com> [skatīts 07.04.2016].

^d Proctor2me: laipni lūgti Proctor2me. <http://proctor2me.w3-media.net/>

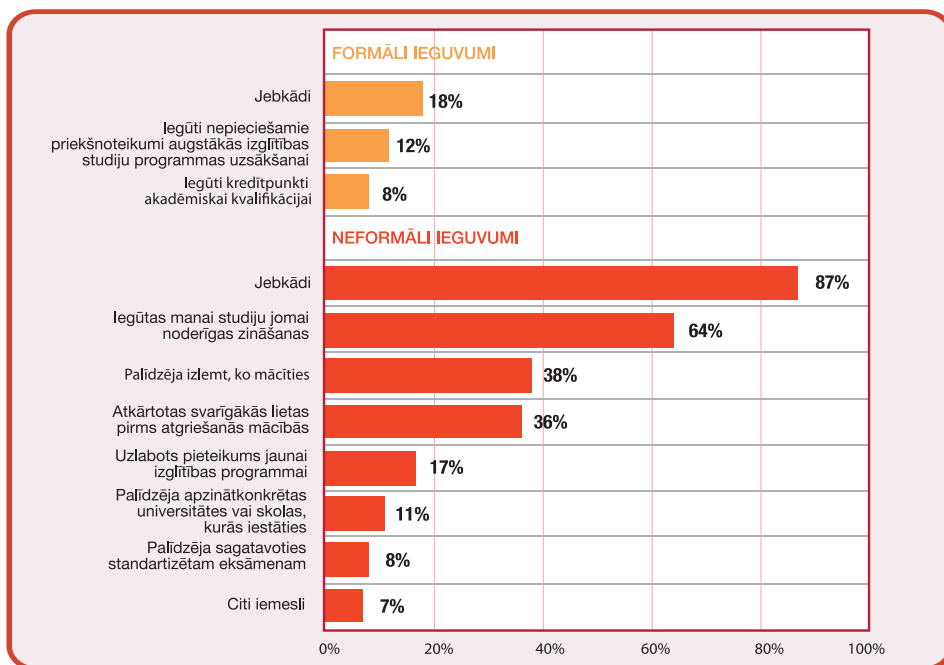
^e Software Secure: RPnow. <http://www.softwaresecure.com/product/remote-proctor-now/> [skatīts 07.04.2016].

3.4. Atzīšanas apmērs

Zenhao un citu (Zhenghao u.c., 2015) pētījums parāda, ka starp MOOC kur izglītības guvējiem, kuri pabeidz kursus, MOOC kursiem ir ietekme attiecībā uz sertifikāciju un pieeju izglītības programmām. Šī pētījuma ietvaros tika saņemtas apmēram 52'000 atbildes no 212 valstīm un teritorijām, respondenti bija pabeiguši *Coursera* MOOC kursus pirms 2014. gada 1. septembra. Kopā 61% respondentu norādīja uz ieguvumiem izglītības ziņā.

No tiem respondentiem, kas vēlējās iegūt izglītību, 28% iestājās MOOC kursus galvenokārt ar mērķi sasniegt akadēmiskus rezultātus. 88% respondentu norādīja, ka ir ieguvuši kaut kāda veida izglītības ieguvumus, 18% - formālu labumu, tai skaitā kredītpunktus, kas viņus tuvināja formāla akadēmiska grāda iegūšanai. Apmēram 17% norādīja, ka ir uzlabots viņu pieteikums jaunai izglītības programmai.

3. attēls. MOOC kursu sniegtās izglītības ieguvumi

Avots: Zhenghao un citi (2015)

Cilvēki, kuri nav no OECD valstīm (36% pret 24% no OECD valstīm), un apakšējie 30% sociālekonomiskā statusa ziņā (37% pret 22% no augšējiem 30%) vairāk vēlējās iegūt izglītību. Gandrīz puse (47%) no cilvēkiem, kuri vēlējās iegūt izglītību, bija tradicionālās augstākās izglītības studenti – 94% no viņiem norādīja, ka ir ieguvuši kādu izglītības ieguvumu. Starp tiem, kuri vēlējās iegūt izglītību, bet nebija tradicionālās augstākās izglītības studenti, visbiežāk izglītības ieguvumus minēja norādīja cilvēki no nelabvēlīgā stāvoklī esošām grupām. “Uz izglītības ieguvumiem visbiežāk norādīja izglītības

meklētāji no attīstības valstīm; tie, kuriem ir zems sociāli ekonomiskais statuss, minēja ieguvumus biežāk nekā tie, kuriem ir augsts sociāli ekonomiskais statuss. Biežāk uz ieguvumiem norādīja cilvēki bez augstākās izglītības (...) Astondešmit septiņi procenti no izglītības meklētājiem, kuri nav studenti un kuri nav no OECD valstīm, norāda uz ieguvumiem no kursiem. Salīdzinājumam 80% no OECD valstīm; 91% ar zemu sociāli ekonomisku statusu norāda uz izglītības ieguvumiem, 86% cilvēku, kuriem ir augsts sociāli ekonomiskais statuss, un 92% bez augstākās izglītības norāda uz izglītības ieguvumiem, un 86% cilvēku, kuru izglītība ir augstāka par vidējo” (Zhenghao un citi, 2015). Šis pētījums parāda, ka MOOC kursu vidē veiktas neformālās un ikdienas mācīšanās atzišanai ir pozitīvs iespaids uz izglītības virzību, īpaši nelabvēlīgā situācijā esošās grupās.

3.5. AIR vienkāršie atzišanas pasākumi

Vienlaikus ar atzišanu izglītības dokumentu veidā ir izstrādāti arī “vienkārši atzišanas rīki”, lai dalībnieki varētu apliecināt, ka viņi ir pabeiguši izglītības kursu. Muņoss un citi (Muñoz u.c., 2013) atzišanu un apstiprināšanu noteica kā galvenos uzdevumus “izglītības atvēršanai” Eiropā līdz 2030. gadam, un uzskatīja, ka formālai atzišanai ir jānotiek kopā ar esošajiem salīdzinošajiem atzišanas veidiem jeb salīdzinošo un neakreditēto atzišanu (Muñoz u.c., 2013). Sančess-Akosta un citi (2014) secina, ka ir nepieciešamas vienlaicīgi funkcionējošas atzišanas sistēmas. Viņu analizē formāla akreditācija ir nepieciešama, lai piedalītos, bet salīdzinoša atzišana, kurai ir nozīme konkrētās sabiedrības daļā, ir vajadzīga, lai veicinātu motivāciju mācīties.

Tā tas ir “žetonu” gadījumā. Žetonu Alianse¹⁵ definē žetonu kā “sasniegumu, prasmju, kvalitātes vai interešu zīmi vai rādītāju”. *Educase* kopsavilkumā Mozilla Kasilli un Naita aprakstīja digitālos žetonus kā: “Digitālus apliecinājumus, kas parādās ikonu vai logo formā tīmekļa vietnē vai jebkurā citā tiešsaistes vietā; tos piešķir iestādes, organizācijas, grupas vai indivīdi, lai atzīmētu sasniegumus, piemēram, projekta pabeigšanu, prasmes apgūšanu vai citus pieredzes rādītājus” (Casilli un Knight, 2012).

Žetonus izmanto daudzos kontekstos, lai atzītu sasniegumus (piemēram, skautu un gaidu kustībā). AIR kontekstā žetoni ir digitāli, un tos var izmantot, lai pierādītu mācīšanās rezultātus “vienkāršākā” veidā nekā kredītpunkti vai izglītības dokumenti. Žetonus var izmantot, lai sniegtu pierādījumus par MOOC kursu pabeigšanu sociālajos tīklos¹⁶. Būtu vieglāk pārbaudīt žetona nekā tradicionāla izglītības dokumenta autentiskumu (Glover un Latif, 2013)¹⁷, tomēr sarežģītāk būtu pārliecināties par izglītības guvēja identitāti.

¹⁵ Organizāciju un indivīdu sadarbības tīkls, kas veicina žetonu izmantošanu atvērtās izglītības kontekstā. Žetonu Savienība: par žetonu savienību: <http://www.badgealliance.org/about/> [skatīts 22.03.2016].

¹⁶ Mozilla atvērto žetonu tīmekļa vietnē parādīts, kā žetonus var izmantot sociālajos tīklos: <http://openbadges.org/display/> [skatīts 22.03.2016].

¹⁷ Šis pārbaudes process nozīmē, ka Atvērtais Žetons var piedāvāt vairāk ticamības nekā, piemēram, papīra sertifikāts, jo ir viegli pārbaudīt tā autentiskumu” (Glover and Latif, 2013). Šajā rakstā ir labi parakstīts, kā jāizskatās žetonam.

Mozilla atvērto žetonu infrastruktūra (OBI - open badges infrastructure) ļauj programmām izveidot un izdot žetonus, kas detalizēti apraksta konkrēto sasniegumu, sniedzot saites un papildu informāciju par pierādījumiem. Āns un citi (2014) atsaucas uz **Peer 2 Peer University** (P2PU) - atvērta izglītības kopienā, kur ikviens biedrs var izveidot kursus un tajos piedalīties (Ahn et al, 2013a, 2013b). Šī universitāte īsteno atvērto žetonu sistēmu, lai katrs biedrs varētu radīt mācīšanās žetonus, sekmējot mācīšanos kopienā. Šie punkti tiek saistīti ar plašāku **Mozilla** atvērto žetonu sistēmu (<http://openbadges.org/>), kas ietver arvien pieaugošu skaitu organizāciju, kas rada un izdod žetonus dažādos kontekstos.

Āns un citi (2014) arī atzīmē, ka literatūrā žetoni tiek raksturoti šādi:

- (a) rīks izglītības guvēja motivēšanai, izmantojot spēles elementus, piemēram, punktu un punktu līmeņus ne-spēles kontekstā, lai motivētu "spēlētājus";
- (b) mācīšanas rīks, lai vizualizētu mācīšanās konteksta un aktivitāšu ceļus vai rīcības plānu, vai arī sekmētu dalību konkrētās darbībās, piemēram, citu novērtēšanā (Kriplean et al, 2008);
- (c) apliecinājums vai zīme.

Žetonu kā apliecinājumu priekšrocībās var iekļaut niansētākas informācijas sniegšanu par prasmēm un kompetencēm, nekā to sniedz pilnas kvalifikācijas (MacArthur Fonds, 2013). Žetoni var arī ļaut cilvēkiem izklāstīt prasmes un kompetences elastīgāk nekā kvalifikācijas, tajā pašā laikā sniedzot lielāku to prasmju un kompetenču redzamību un atpazīstamību, kas nav iegūtas formālas izglītības kontekstā.

Atpazīstamības jautājumi, kas skar izglītības dokumentus, skar arī žetonus: to būtiskums un pievilcība ir atkarīgi no tā, ko izglītības guvējs grib ar tiem darīt. Nesen publicēts pārskats par diskusiju saistībā ar atvērtajiem žetoniem (Ramsden, 2015) uzsvēra to nozīmi izglītības guvējiem, bet vai atzīšanas partneri, piemēram, darba devēji un profesionālās struktūras tos pieņems, ir cits jautājums. Vienā no publikācijām par šo tēmu pētīts, kā žetoni Lielbritānijas kontekstā var ietekmēt nodarbinātību (Glover un Latif, 2013): "lai gan mūsu pētījums parādīja, ka liels atvērto žetonu pielietojums augstākajā izglītībā būtu tāda sasniegumu portfolio izveide, ko indivīds varētu izmantot viens vai kopā ar skolotāju, pats ieteicamākais studentiem ir kopīgot portfolio vai tā daļas ar iespējamajiem darba devējiem. [...] tomēr tas ir atkarīgs no tā, vai darba devēji žetonus uzskata par ticamiem zināšanu un izaugsmes rādītājiem."

Glouvers (Glover, 2013, 3. lpp.) raksta: "Galvenais šķērslis plašai atvērto žetonu izmantošanai ir tāds, ka tie nešķiet ticami trešajām pusēm, piemēram, darba devējiem un profesionālajām organizācijām. [...] Galvenais pieņemšanu un atzīšanu noteicošais faktors būs tas, vai žetonus izmantos galvenās organizācijas un profesionālās organizācijas [...]. Visbeidzot, atvērtie žetoni būs vai nebūs veiksmīgi, pamatojoties uz to, cik ļoti vēlami tie šķitīs izglītības guvējiem un darba devējiem. Motivējošs efekts tiks panākts, ja žetoni būs vēlami un iegūstami, tomēr to iegūšana būs izaicinājums. Tāpat arī darba devējiem žetoni šķitīs vēlami, ja tajos būs sniegts plašāks ieskats to turētāju

prasmēs. Kritērijiem, kurus piemēro žetona izsniegšanai, būs nozīmīga ietekme uz to vēlamību, un ir svarīgi jau no paša sākuma to labi izplānot”.

Ja nav struktūras žetonu ietveršanai vispārējā akreditācijas sistēmā, tas var negatīvi iespaidot to iespējamo pielietojumu.

Ir nepieciešama turpmāka izpēte par žetonu vērtību izglītības nozarē un darba tirgū. Šajā kontekstā prasmju novērtēšanas saturs “pamatotība” veicina ticamību un vērtību sabiedrības acīs.

Apstiprinājumi ir vēl viens vienkāršākas atzišanas veids, ko var iegūt, piedaloties atvērtās izglītības aktivitātēs.

Iepriekš tekstā bija minēts, ka AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu vērtība vēl tiek pētīta (OERTest Consortium, 2012). Ir svarīgi arī izvērtēt pakāpi, līdz kādai esošie atzišanas pasākumi Eiropā ir piemēroti šādu mācīšanās rezultātu atzišanai, kā arī to, vai ir jāievieš papildu pasākumi. Tas tiks apskatīts nākamajā nodaļā.

4.NODAĻA

AIR vidē veiktas mācīšanās atzišana

4.1. Ievads

Šajā nodaļā ir sniegts pārskats par esošajiem AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu atzišanas pasākumiem un šādas mācīšanās vērtību darba tirgū. Šīs mācīšanās atzišana ir salīdzinoši jauna tēma, un šī ir pirmā reize, kad šī tēma ir aplūkota Eiropas pārskata tematiskajā ziņojumā. Šis temats pagaidām vēl nav nonācis uzmanības centrā iestādēs, kuras darbojas atzišanas jomā.

Nacionālie atzišanas eksperti attiecībā uz AIR¹⁸ vidē veiktas mācīšanās aspektiem norādīja, ka AIR attīstība viņu pārstāvētajās valstīs vēl ir sākumstadijā: šāda ziņa tika saņemta no Bulgārijas, Vācijas, Horvātijas, Ungārijas, Lietuvas un Slovākijas. Tas saskan ar situācijas novērtējumu pārējās pasaules valstīs. Piemēram, Kocdara un Aidins (Kocdar un Aydin, 2012) īsā pārskatā par praksi galvenokārt ārpus Eiropas, secina, ka atvērtās izglītības akreditācija ir tās pašos pirmsākumos.

Pat valstīs, kur AIR ir daudz attīstītāki (piemēram, Francijā un Lielbritānijā), nav specifisku AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu atzišanas pasākumu. Šādas mācīšanās atzišanā reizēm tiek kombinēti formāli un (jauni un uzlaboti) vienkāršāki atzišanas rīki kopsaistē ar esošiem atzišanas pasākumiem.

Specifisku atzišanas pasākumu trūkumu varētu izskaidrot trīs veidos:

- (a) specifiski pasākumi nav nepieciešami
 - (i) vēl nav radusies nepieciešamība, jo ir mazs pieprasījums pēc AIR vidē veiktas mācīšanās atzišanas;
 - (ii) esošās sistēmas jau ir piemērotas AIR, un nav nepieciešamība izveidot īpašu atzišanas sistēmu, paredzot AIR izmantošanas pieaugumu: šī situācija varētu būt vismaz 12 valstīs¹⁹;
- (b) ir vai varētu būt vajadzība ieviest īpašus pasākumus, bet ir šķēršļi, kas traucē to ieviešanai, piemēram, problēmas, kas ir saistītas ar izglītības guvēju identitāti, kas atzišanu var padarīt sarežģītāku par citiem mācīšanās veidiem.

Šķiet, ka nepastāv dati par iesniegumu skaitu AIR vidē veiktas mācīšanās atzišanai, vai par citām prasībām attiecībā uz šādas mācīšanās atzišanu ES vai valsts līmenī. Tas ir būtisks trūkums. Dati būtu būtiski atzišanas izvērtēšanai šajā kontekstā un salīdzināšanai ar prasībām attiecībā uz mācīšanos citā vidē. Tomēr AIR var izmantot, lai iegūtu zināšanas, ko atzīst arī citas iestādes,

¹⁸ Valsts pētnieki, kas ir atbildīgi par nacionālajiem ziņojumiem 2016. gada pārskatā.

¹⁹ Beļģijā (Valonijā un Flandrijā), Igaunijā, Somijā, Francijā, Grieķijā, Islandē, Latvijā, Lietuvā, Luksemburgā un Lielbritānijā (Anglijā un Ziemeļīrijā).

ne tikai tās, kuras ir iesaistītas AIR izstrādāšanā un īstenošanā. AIR vidē veiktas mācīšanās atzīšanas vienmēr notiks lielākā apjomā nekā šādas mācīšanās atzīšana, ko veic AIR izstrādājošas vai īstenojošas iestādes.

4.2 Standarta pasākumi: nacionālais līmenis

Eksperti, kuri sniedza atbildi par AIR vidē veiktas mācīšanās atzīšanu, norādīja, ka viņu valstīs šādas prasības tiek novirzītas “tradicionālajās” atzīšanas sistēmās, kas, šķiet, esam pielāgotas AIR atzīšanai²⁰. Tā tas ir Beļģijā (Valonijā un Flandrijā), Igaunijā, Somijā, Francijā, Grieķijā, Somijā, Latvijā, Lietuvā, Luksemburgā un Lielbritānijā (Anglijā un Ziemeļīrijā). Piemēram:

- (a) Igaunijā, sevišķi attiecībā uz augstāko izglītību, vispārīgi atzīšanas principi ir piemērojami neatkarīgi no tā, kādā vidē ir notikusi mācīšanās;
- (b) Somijā, kompetencēs balstītā kvalifikāciju sistēmā (*Näyttötutkinto*), kas ir visatzītākais atzīšanas veids Somijā, kompetencēs balstītu kvalifikāciju var piešķirt neatkarīgi no tā, kā un kur tika iegūtas kompetences un zināšanas;
- (c) AIR vidē veikta mācīšanās atzīšana notiek tradicionālā ceļā Somijā, Latvijā un Lietuvā;
- (d) attiecībā uz Luksemburgu var pieņemt, ka AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu atzīšana tiktu veikta tradicionālā atzīšanas ceļā;
- (e) visās Lielbritānijas daļās tiek uzskatīts, ka uz AIR vidē veiktas mācīšanās atzīšanu attiecas tie paši principi, kuri tiek piemēroti citas mācīšanās atzīšanās.

Vairumā gadījumu skaidrības trūkums kavē izglītības guvējus saprast, vai AIR vidē veikta mācīšanās notiks tāpat kā pārējie valsts atzīšanas pasākumi. Skotijā tas tā tiek praktizēts: kredītpunktu un kvalifikāciju sistēma nosaka tos mācīšanās veidus – neformālus un formālus –, kuri var tik atzīti. Formālās mācīšanās definīcijā ir ietverta mācīšanās tiešsaistē. AIR nav minēti neformālās mācīšanās definīcijā, ne arī iekļauti pievienotajos piemēros. Tas liecina par dažos kontekstos manāmo neskaidrību par AIR vidē veiktas mācīšanās neformālo raksturu.

4.3. Standarta pasākumi: projekti

2014. gada Īrijas nacionālais ziņojums sniedz labu piemēru par AIR vidē veiktas mācīšanās atzīšanu projekta līmenī. Īrijas Valsts pieaugušo rakstprātības aģentūras tālmācības rīks *Write On*²¹ ir interaktīva tīmekļa vietne, kas ir izveidota ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu un palīdz cilvēkiem uzlabot prasmes tiešsaistē (lasīšana un rakstīšana, matemātiku, IT un saziņas prasmes). To var izmantot, lai nodrošinātu nacionālo sertifikāciju – 2. un 3. līmeņa izglītības dokumentus –, arī atzīstot iepriekšēju mācīšanos. Ja izglītības guvējs demonstrē, ka viņa zināšanas, prasmes un kompetences atbilst noteiktu kvalifikācijas daļu apliecināšanai izglītības dokumenta līmenim, viņš virzās uz otro jeb apkopojošo

²⁰ Nacionāla līmeņa atzīšanas eksperti un pārskata iepriekšējie atjauninājumi.

²¹ Write On: palīdz uzlabot lasīšanas, rakstīšanas un rēķināšanas prasmes <http://www.writeon.ie/nala/student/index.jsp?2015> [skatīts 28.03.2016].

novērtējuma procesu, kura rezultātus izmanto sertificēšanai. Papildu apkopojošās novērtēšanas prasības ir jāizpilda arī lai papildinātu e-portfolio. Procesā, tai skaitā veicot pārbaudi un autentifikāciju, ir jānodrošina kvalitāte.

Tāpat kā citās atzišanas jomās, atzišana kā projekts var saskarties ar ilgtspējas problēmām un ar grūtībām to izvērst plašākā mērogā un pārnēst uz citu vidi.

4.4. Standarta pasākumi: iestāžu līmenis

Dažas izglītības iestādes savā standarta atzišanas kārtībā AIR vidē veiktu mācīšanos uztver tāpat kā citus mācīšanās veidus, veicot nelielus vai nekādus pielāgojumus. Viens piemērs AIR vidē (šajā gadījumā MOOC kursus) sasniegtu mācīšanās rezultātu atzišanainovērojams Helsinku Universitātes Datorzinātņu nodaļā²²: “Dažos gadījumos ir iespējams vienoties par formālu studiju kredītpunktu pārnēsi, ja pabeigti augstas kvalitātes MOOC kursi.”

Praksē ierobežojumus, rada individuālā pieeja katram gadījumam, kas bieži raksturīga atzišanai, kad gala lēmumu pieņem atsevišķi pasniedzēji, kā arī viņu viedokļi par to, kuri atzīstami par augstas kvalitātes MOOC kursiem, kas aptver nepieciešamo izglītības saturu²³.

MOOC kursu vidē veiktas mācīšanās rezultātu atzišana ir tāda pati kā citu neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzišana: Helsinku Universitātes Datorzinātņu nodaļa norādīja, ka tiek pārskatītas iepriekšējas mācīšanās atzišanas vadlīnijas, lai tajās varētu labāk iekļaut MOOC kursus. Tomēr mērķis nav izstrādāt specifiskus pasākumus MOOC kursu atzišanai, bet veicināt pasniedzēju un studentu informētību par iespēju atzīt MOOC kursu vidē veiktas mācīšanās rezultātu atzišanu.

4.5. Problēmas vispārēju atzišanas pasākumu izmantošanā

Ir valstis, kurās AIR vidē veiktas mācīšanās atzišanai nav ieviesti atbilstoši atzišanas pasākumi. Tāda situācija ir Francijā veiktajā atzišanā (*validation des acquis de l'expérience*, turpmāk VAE). Nav iespējams piemērot VAE, pamatojoties tikai uz AIR mācību rezultātiem. Kā norādīts oficiālajā tīmekļa vietnē²⁴, VAE koncentrējas uz AIR vidē veiktas mācīšanās rezultātu atzišanu, ieskaitot brīvprātīgo darbu, bet darbiniekim ir jābūt attiecīgai vismaz trīs gadu ilgai darba pieredzei. Šis attiecas ne tikai uz atzišanu, bet uz visiem rezultātiem, kas ir gūti tādas mācīšanās ceļā, kas nav sasaistīta ar profesionālo pieredzi. Praksē VAE procedūras detaļas var atšķirties dažādas iestādes un kvalifikācijās, īpaši augstākās izglītības līmenī, kur katra iestāde ir atbildīga par savu VAE metožu un standartu izstrādāšanu. Tāpēc dažās augstākās izglītības iestādēs atzišanas komisija var ņemt vērā mācīšanās rezultātus

²² Helsinku Universitāte, Dabas zinātņu fakultāte, Datorzinātņu nodaļa: Studijas citu universitāšu masveida tiešsaistes atvērtajosursos. <https://www.cs.helsinki.fi/en/node/68231> [skatīts 28.03.2016]

²³ 2015. gadā tīmekļa vietnē bija minēti tikai Stenfordas Universitātes MOOC kā “augstas kvalitātes”, taču netika minēti, kādi kvalitātes kritēriji tika piemēroti.

²⁴ République Française, Ministère du travail [French Republic, Ministry of Labour]: VAE, le portail de la validation des acquis de l'expérience [VAE, iepriekšējās pieredzes akreditācijas portāls]: <http://www.vae.gouv.fr/> [skatīts 28.03.2016].

no dažādiem neformālās un ikdienas mācīšanās veidiem (ieskaitot AIR), ko kandidāts/-e ir dokumentējis savā portfolio.

Kamileri un Tanheizera (Camilleri and Tannhäuser, 2013) uzskata, ka AIR vidē veiktas izglītības atzišana nevar kļūt par vēl vienu neformālās mācīšanās atzišanas izpausmi, jo ir nepieciešamas izmaiņas uztverē: no modeļa, kurā mācīšana, novērtēšana un kredītpunktu piešķiršana ir “savienota”, uz tādu, kurā šos posmus nodala. Tas varētu neatbilst prasībām, ko ir izvirzījušas nacionālās kvalitātes nodrošināšanas iestādes.

Makgrīls un citi (McGreal u.c., 2014) raksta, ka nevēlēšanās akreditēt AIR vidē veiktu mācīšanos, ir tādēļ, ka pastāv bažas par kvalitāti. Juana un Pauels (Yuan un Powell, 2013, 12. lpp.) min, ka “daži MOOC kursi paļaujas galvenokārt uz dalībnieku iesaistīšanos un novērtēšanu, lai atbalstītu cilvēka mācīšanās procesu. Coursera, piemēram, ietver eseju veida atbildžu pieņemšanu, ko novērtē citi dalībnieki, lai sabalansētu apjomu ar iespējamiem resursiem. Tiek izteiktas bažas par krāpšanos un plaģiātismu tiešsaistes mācīšanās procesā, īpaši tur, kur kursi ir piemēroti akadēmiskajiem kredītpunktiem. Baksis un citi (Bacsich u.c., 2015, 43. lpp.) piebilst, ka kvalitātes nodrošināšanas aģentūrām, piemēram, ENQA augstākajā izglītībā, jāattīsta sapratne par jauniem mācīšanās veidiem (ieskaitot AIR vidē veiktu mācīšanos), lai novērstu neobjektīvu attieksmi pierādījumu trūkuma dēļ. Viņi arī uzskata, ka dalībvalstīm būtu aktīvāk jāiedrošina augstākās izglītības un apmācības sniedzējus uzlabot aktivitātes un akreditācijas procedūras pirms mācīšanās. Šis ierosinājums īpaši attiecas uz iepriekšējas mācīšanās akreditāciju, kurai jāpiemēro vairāk procedūru.

4.6. Specifiski pasākumi

Specifiski esošie AIR mācīšanās atzišanas pasākumi parasti atrodami tajās iestādēs, kas atbalsta AIR. Attiecīgi rīki var iekļaut tos, kas izklāstīti 3. nodaļā, piemēram, žetonus. Lai gan žetonus izmanto citos kontekstos, digitālie žetoni šobrīd ir populārs veids AIR vidē veiktas mācīšanās atzišanai.

Specifiskus AIR vidē veiktas mācīšanās atzišanas pasākumus šobrīd īsteno dažādos līmeņos un dažādās iestādēs, ieskaitot:

- (a) izglītības iestādes līmeni;
- (b) AIR platformas;
- (c) izglītības iestāžu AIR sadarbības tīklus.

Lai gan dažādi atzišanas veidi, ko veic iestādes un platformas, tika aprakstīti 3. nodaļā, sadarbības tīklu gadījums ir mazāk zināms. AIRu (OER Universitāte) ir sadarbības tīkla piemērs, kur augstākās izglītības iestādes darbojas kopā atvērtā izglītībā (Souti-Otero et al, 2015). AIRu mācību materiālus izvieto tiešsaistē (piekļuvei nav nepieciešama parole). AIRu piedāvā individuālus atvērtos kursus. Ja students piedalās AIR kursā, nopelnītos kredītpunktus var pārnest un atzīt augstākās izglītības iestādes, kas ir sadarbības tīklā. Daudzi AIRu partneri ir ieviesuši pirms mācīšanās protokolu atzišanu, lai gan tas parasti tiek veikts atsevišķos gadījumos, ir ieviesta arī kredītpunktu pārnese sistēma. Taču tikai viens students ir ieguvis kredītpunktus, izmantojot AIRu, un tas nebija Eiropā:

šis students saņēma kredītpunktus par *University of Southern Queensland* kursu, ko 2014. gada martā atzina *Thompson Rivers University*.

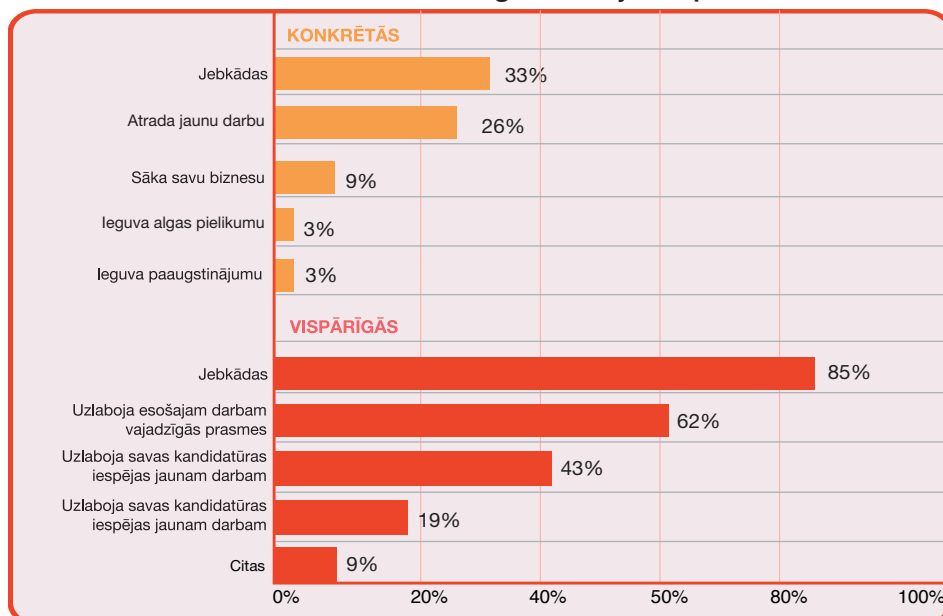
Pilna pirmā posma (bakalaura un vispārējo studiju) programma var būt pirmā AIRu programma, kas piešķirs diplomu. Intervētās personas norādīja, ka AIRu prioritāte ir pabeigt attīstīt “pirmā gada vispārējās izglītības saturu” kā pamatu daudznozaru grādam, pēc šī satura apgūšanas varēs saņemt sertifikātu vai diplomu vispārējās studijās. AIRu gatavo arī pēcdiploma programmas, kuras pilnībā varētu apgūt AIRu. Tie būs atvērto mācīšanās programmu paraugi, kas pilnībā balstās uz AIR. Cik lielā mērā to var uzskatīt par neformālu mācīšanos, ir diskutējams jautājums.

4.7. Darba tirgus vajadzībām veikta atzišana

Nav liela apjoma pētījumu, kas fokusētos uz AIR vidē veiktas mācīšanās vērtību darba tirgū Eiropā, vai dažādiem šādas mācīšanās sertificēšanas/atzišanas veidiem. Tomēr nesenā pētījumā ir aplūkota šīs mācīšanās vērtība darba tirgū. Šajā pētījumā (Zhenghao et al, 2015) ir izvirzīts apgalvojums, ka starp kursus pabeigušajiem izglītības guvējiem MOOC kursi iespaido izredzes darba tirgū. No aptaujātajiem Coursera dalībniekiem 72% norādīja, ka ir guvuši karjeras priekšrocības.

No respondentiem, kuri norādīja, ka ir karjeras veidotāji (apgalvoja, ka karjeras veidošanai galvenais iemesls, lai pabeigtu MOOC kursus, 52% no visiem respondentiem), 82% norādīja, ka ir ieguvuši kādu karjeras priekšrocību.

4.attēls. MOOC kursu rezultātā iegūtās karjeras priekšrocības

Piebilde: Tie respondenti, kuri karjeras priekšrocības minēja kā galveno iemeslu

Avots: Coursera aptaujas dati no Zhenghao u.c. (2015).

Zenhao un citi (Zhenghao u.c., 2015) norāda, ka starp visiem karjeras veidotājiem, karjeras priekšrocības (gan konkrētas, gan vispārīgas) biežāk min tie, kuriem ir augsts sociāli ekonomiskais statuss un augstāks izglītības līmenis. Ja skatās uz konkrētām karjeras priekšrocībām, aina ir citāda (...) Karjeras veidotāji, kas nav no OECD valstīm biežāk norāda uz konkrētas karjeras priekšrocības (36% pret 32%). Starp karjeras veidotājiem no OECD valstīm nav redzamas statistiski būtiskas atšķirības konkrētās karjeras priekšrocībās starp augstākajiem un zemākajiem 30% respondentu sociāli ekonomiskā statusa ziņā (34% un 32%). Starp karjeras veidotājiem no ne-OECD valstīm mācību procesā iesaistītie ar zemu sociāli ekonomisko stāvokli daudz biežāk norāda uz konkrētām karjeras priekšrocībām (39% pret 35%). Turklāt karjeras veidotāji ar zemāku iegūto izglītību biežāk norāda, ka ir ieguvuši konkrētas karjeras priekšrocības (33% respondentu ar koledžas izglītību vai augstāka līmeņa izglītību pret 38% respondentu, kuru izglītība nepārsniedz augstāko).

5.NODAĻA

Secinājumi un ieteikumi

AIR vidē veiktas mācīšanās atzišana ir salīdzinoši jauna parādība, kas ir kļuvusi svarīga un aktuāla tikai pēdējā laikā un it sevišķi augstākajā izglītībā. AIR, īpaši MOOC kursu veidā, izaicina tradicionālās definīcijas un sadalījumu starp formālo un neformālo mācīšanos. Nākotnē tas noteikti būs vēl izteiktāk, jo (formālās) izglītības iestādes turpinās nodrošināt AIR un attīstīt veidus, kādos šīs pieredzes var iekļaut parastā mācīšanās programmā vairāk vai mazāk tiešā veidā.

AIR veido elastīgas mācīšanās iespējas, kas izglītības guvējiem var sniegt pieeju augstākajai izglītībai, virzību studijās, darba iespējas, izaugsmi profesionālajā karjerā vai iespēju to pārorientēt. Šobrīd eiropieši AIR uztver kā nozīmīgu vidi, kurā iegūt kompetences neformālā mācību vidē. Tomēr nav visaptverošu datu par atzišanas prasību skaitu, kas skar AIR vidē veiktu mācīšanos. Šādi dati var būt vērtīgi, lai noteiktu pieprasījumu pēc tāda atzišanas veida un dalītos šādos prasījumos, salīdzinājumā ar citiem veidiem.

1. ieteikums

Dalīties ar zināšanām un labu praksi par AIR vidē veiktas mācīšanās atzišanu formālajā izglītībā.

AIR attīstība un šādā vidē veiktas mācīšanās atzišana ievērojami atšķiras dažādos izglītības sektoros. Augstākajā izglītībā ir vislabākā situācija, un labu praksi šajā sektorā ir plašāk jāizplata. Lai gan augstākās izglītības iestāžu radītie AIR ir atvērti un pieejami, ir ļoti maz informācijas par to, kā tie tiek veidoti un atzīti. Ir arī maz informācijas par to, kā biznesa modeļus, kurus augstākās izglītības iestādes pašlaik izmanto, atzīstot AIR vidē veiktu mācīšanos, var izmantot citos izglītības sektoros.

2. ieteikums

Paplašināt atzīstamo jomu robežas, lai iekļautu pilnas kvalifikācijas.

Pašreizējā AIR akreditācija ir diezgan sašķelta, pat augstākās izglītības sektorā (tas ir, kredītpunkti par konkrētiem kursiem, nevis par kvalifikāciju), un izglītības guvēji joprojām paļaujas uz tradicionālām metodēm, lai iegūtu pilnu kvalifikāciju. Lai gan noteiktiem izglītības guvējiem tas var būt piemēroti, citiem tas var nesniegt tādu mācīšanās līmeni un savstarpējo saskaņotību, kādu citi no AIR vides sagaida.

3. ieteikums

Attīstīt un informēt ieinteresētās puses par AIR vidē vai MOOC kursos veiktas mācīšanās rezultātu atzišanu un tās priekšrocībām, īpaši dažādos Eiropas izglītības un darba tirgus kontekstos.

Ir vajadzība izstrādāt neformālās un ikdienas mācīšanās atzišanas sistēmas. Cilvēkiem ne vienmēr skaidri saprotamas dažādās opcijas, ar kuru palīdzību var atzīt šādu mācīšanos un tas kavē viņu spēju izvēlēties AIR, kas ir atbilstošs viņu nolūkiem un var palīdzēt izmantot atzišanas opcijas, kas viņiem ir pieejamas. Atzišana var notikt dažādos veidos: līdz šim visbiežāk izmantota izglītības dokumentu pārbaude un vienkāršāki atzišanas rīki (ieskaitot, bet ne tikai, attvērtos žetonus, apstiprinājumus).

Paliek jautājums, kādēļ tiek meklētas atzišanas iespējas, un kāda mācīšanās ir jāatzīst. Cilvēki var izmantot AIR personiskai attīstībai, tomēr ir pietiekami pierādījumu, ka viņi meklē iespēju atgriezties darba tirgū vai meklē izglītības izaugsmes iespējas (Souto-Otero et al, 2015). AIR vidē veiktas mācīšanās rezultāti, kas iegūti ar mērķi iestāties augstākās izglītības līmeņa kursos, šajā līmenī ir daudz taustāmāki nekā tie, kuri tika izieti, lai veicinātu virzību izglītības sistēmā vai ieietu darba tirgū. Dažas iestādes, piemēram, TU Delf Nīderlandē izmanto dalību masveida atvērtajos tiešsaistes kursos, lai uzņemtu cilvēkus savās parastajās programmās (Souto-Otero et al, 2015).

Ir arī labumi, ko AIR izmantošana nes mācīšanās apzināšanai un dokumentēšanai, bet par šo aspektu maz kas ir zināms, un daudzi lietotāji neapzinās šādas dokumentēšanas vērtību dažādās ekonomikas nozarēs un darba tirgos Eiropā. Ir vajadzība samazināt šādu neskaidrību, lai cilvēki spētu pieņemt informētus lēmumus par atzišanu.

4. ieteikums

Uzlabot pasākumus, lai saistītu AIR sasniegtus mācīšanās rezultātus ar citām vispārējām neformālās un ikdienas mācīšanās atzišanas sistēmām.

AIR vidē veiktas mācīšanās atzišanā ir notikusi divējāda attīstība: jaunu AIR lietošanai pielāgotu atzišanas rīku izmantošana, ko galvenokārt izveido un īsteno paši AIR sniedzēji: izglītības iestādes, AIR platformas un tīkli; un standarta atzišanas pasākumu izmantošana valsts, projektu un iestāžu līmenī ar nelielai vai nekādu pielāgošanu.

Šim otrajam aspektam ir nepieciešamība stiprināt saistību starp mācīšanos, izmantojot AIR resursus, un vispārējām neformālās un ikdienas mācīšanās sistēmām. Tā piemērs ir nepieciešamība izmantot praktisku pieredzi kā atzišanas sistēmas daļu; šī pieeja ir noteicošā, piemēram, Francijā. Uzlabojot pakāpi, līdz kādai praktiska pieeja var būt ietverta AIR izmantošanā, vai kā AIR izmantošana var papildināt praktisku pieredzi apgūtas pieredzes atzišanā, ir nepieciešami inovatīvi risinājumi.

Ņemot vērā AIR, īpaši MOOC kursu mērogu un attīstību, jaunas atbildes var parādīties saistībā ar AIR mācīšanās atzišanu.

5. ieteikums

leguldīt augstas kvalitātes novērtēšanas sistēmās.

Augstas kvalitātes novērtēšanas sistēmas ir nozīmīgas atzišanas partneru pārliecībai par AIR mācīšanās rezultātiem. Čauhans (Chauhan, 2014) piebilst, ka ļoti liels skaits cilvēku sarežģī vai padara neiespējamu novērtēšanas darbinieku nodrošinājumu, kā rezultātā jāizstrādā “gudrās sistēmas” – kā, piemēram, datorizēts novērtējums – un citu dalībnieku novērtējums. Tomēr, bieži ir maz pārliecības par izglītības dokumentu formalitāti un novērtējuma robustumu AIR kontekstā. Saistībā ar akreditāciju AIR vidē veiktas mācīšanās pašreizējās novērtēšanas formas ir problemātiskas, jo ievērojami atšķiras no tā, kā parasti apliecina akreditētu mācīšanos; dažkārt šķiet, ka novērtēšanas formas vairāk nosaka tehnoloģiskās iespējas nekā tas, ko vēlas izglītības iestādes un darba devēji. Neformālas/ citu dalībnieku veiktas atzišanas kombinēšana ar formālu akreditāciju varētu samazināt šīs novērtējuma grūtības tiem, kas piedāvā AIR.

Saīsinājumu saraksts

AIR	-	atvērtie izglītības resursi
AIRu	-	Open Education Resource universitātes
ACE	-	Amerikas Izglītības padome (ASV)
CREDIT	-	Koledžas kredītpunktu ieteikumu serviss
ECTS	-	Eiropas kredītpunktu pārneses un uzkrāšanas sistēma
IKT	-	Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas
MOOCs	-	masveida atvērtie tiešsaistes kursi
UNESCO	-	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija
VAE	-	<i>validation des acquis de l'expérience</i> (iegūtās pieredzes atzīšana)
OECD	-	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija

BE	-	Beļģija	IT	-	Itālija
BG	-	Bulgārija	LV	-	Latvija
CZ	-	Čehija	LT	-	Lietuva
DK	-	Dānija	LU	-	Luksemburga
DE	-	Vācija	HU	-	Ungārija
EE	-	Igaunija	MT	-	Malta
IE	-	Īrija	NL	-	Nīderlande
EL	-	Grieķija	AT	-	Austrija
ES	-	Spānija	PL	-	Polija
FR	-	Francija	PT	-	Portugāle
HR	-	Horvātija	RO	-	Rumānija
CY	-	Kipra	SI	-	Slovēnija
			SK	-	Slovākija
			FI	-	Somija
			SE	-	Zviedrija
			UK	-	Apvienotā Karaliste

Atsauces

Ahn, J. et al. (2013a). Learner participation and engagement in open online courses: insights from the Peer 2 Peer University. Journal of online learning and teaching, Vol. 9, No 2. http://jolt.merlot.org/vol9no2/ahn_0613.htm

Ahn, J. et al. (2013b). The dynamics of open, peer-to-peer learning: what factors influence participation in the P2P University? Proceedings of the 46th Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS), IEEE, Washington, DC, pp. 3098-3107.

Ahn, J. et al. (2014). Open badges for education: what are the implications at the intersection of open systems and badging? Research in learning technology, Vol. 22, August 2014.

www.researchinlearningtechnology.net/index.php/rlt/article/view/23563

Andersson, P. (2013). Basic eligibility: threshold or fork in the road to higher education? Journal of adult and continuing education, Vol. 19, No 2, lpp. 24-44.

Bacsich, P. et al. (2015). Research for CULT committee: adult education and open educational resources. Final report to the European Parliament.

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/563397/IPOL_STU\(2015\)563397_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/563397/IPOL_STU(2015)563397_EN.pdf)

Camilleri, A.F.; Tannhäuser, A.C. (2013). Chapter 4: assessment and recognition of open learning. In: Squires, L.; Meiszner, A. (eds). Openness and education. Bingley: Emerald Group Publishing Limited, pp. 85-118.

Casilli, C.; Knight, E. (2012). 7 things you should know about badges. EDUCAUSE Learning Initiative (ELI). ELI 7 things you should know.

<http://www.educause.edu/library/resources/7-things-you-should-know-about-badges>

Chauhan, A. (2014). Massive open online courses (MOOCS): emerging trends in assessment and accreditation. Digital education review, Vol. 25, pp. 7-18.

Cisel, M. (2013). Le guide du MOOC. [The MOOC guide]. Paris: MESR, Ministry of Higher Education and Research.

<http://www.matthieucisel.fr/wp-content/uploads/2015/03/guide-mooc.pdf>

Council of the European Union (2012). Council recommendation of 20 December 2012 on the validation of non-formal and informal learning. Official Journal of the European Union, C 398, 22.12.2012, pp. 1-5.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:EN:PDF>

European Commission (2011). Key data on learning and innovation through ICT at school in Europe 2011. Brussels: Eurydice.

http://eacea.ec.europa.eu/Education/eurydice/documents/key_data_series/129EN.pdf

European Commission (2013a). Analysis and mapping of innovative teaching and learning for all through new technologies and open educational resources in Europe. Commission staff working document: accompanying the document: communication 'opening up education'. SWD(2012) 341 final. http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2013/swd_2013_0341_en.pdf

European Commission (2013b). Opening up education: innovative teaching and learning for all through new technologies and open educational resources: communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. COM(2013) 654 final.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013DC0654>

European Commission (2014). European area of skills and qualifications: report. Special Eurobarometer; No 417.

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_417_en.pdf

European Schoolnet; University of Liège (2013). Survey of schools: ICT in education benchmarking access, use and attitudes to technology in Europe's schools: executive summary.

http://www.eun.org/c/document_library/get_file?uuid=9be81a75-c868-4558-a777-862ecc8162a4&groupId=43887

Eurotech Universities (2014). EuroTech Universities session animates debate on MOOCs and future of education at ESOF2014, 7 July 2014.

<http://eurotech-universities.eu/eurotech-universities-session-animates-debate-on-moocs-and-future-of-education-at-esof2014/>

Gaebel, M. (2013). MOOCs: massive open online courses. Brussels: European University Association. EUA occasional papers.

http://www.eua.be/Libraries/publication/EUA_Occasional_papers_MOOCs

Glover, I. (2013). Open badges: a visual method of recognising achievement and increasing learner motivation. Student engagement and experience journal, Vol. 2, No 1. <http://dx.doi.org/10.7190/seej.v1i1.66>

Glover, I.; Latif, F. (2013). Open badges: a visual, learner-centric approach to recognising achievement. Academic communication, Higher education, 19 November 2013.

<http://blogs.lse.ac.uk/impactofsocialsciences/2013/11/19/open-badges-learner-centric-approach-to-achievement/>

Hickey, D. (2012). Recognising, supporting, and attracting adult learners with digital badges. EvoLLLution, 20 November 2012.

<http://evollution.com/opinions/recognizing-supporting-and-attractingadult-learners-with-digital-badges/>

Ho, A.D. et al. (2015) HarvardX and MITx: two years of open online courses. Fall 2012-Summer 2014.

http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2586847

Ho, A.D. et al. (2014). HarvardX and MITx: the first year of open online courses. HarvardX working paper; No 1.

Hylen, J. (2007). Giving knowledge for free: the emergence of open educational resources. Paris: OECD.

<http://www.oecd.org/edu/ceri/38654317.pdf>

Kjeldstad, B. et al. (2014). MOOCs for Norway: New digital learning methods in higher education. Official Norwegian reports NOU 2014:5.

https://oerknowledgecloud.org/sites/oerknowledgecloud.org/files/NOU201420140005000EN_PDFS.pdf

Kocdar, E.; Aydin C.H. (2012). Accreditation of open and distance learning: framework for Turkey. Turkish online journal of distance education, Vol. 13, No 3, pp. 97-120.

Kriplean, T. et al. (2008). Articulations of Wikiwork: uncovering valued work in Wikipedia through barnstars. CSCW'08 proceedings of the 2008 ACM conference on computer-supported cooperative work, pp. 47-56.

<http://dl.acm.org/citation.cfm?doid=1460563.1460573>

MacArthur Foundation (2013). Better futures for 2 million Americans through open badges. Press release, 13 June 2013.

<https://www.macfound.org/press/press-releases/better-futures-2-million-americans-through-open-badges/>

McGreal, R. (2014). Formalising informal learning: assessment and accreditation challenges within disaggregated systems. Open praxis, Vol. 6, No 2, pp. 125-133.

Muñoz, J.C. et al. (2013). Open education 2030: planning the future of adult learning in Europe. Open Learning: the journal of open, distance and e-learning, Vol. 28, No 3, pp. 171-186.

Murphy, A.; Witthaus, G. (2013). Findings from a survey of openness in assessment and accreditation practices in post-secondary institutions.

<http://hdl.handle.net/2149/3336>

NVAO (2014). MOOCs and online HE: a survey. The Hague: NVAEE, Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders.

<https://www.nvaio.net/system/files/pdf/NVAO%20MOOCs%20and%20Online%20HE%20A%20Survey%202014.pdf>

OERTest Consortium (2012). Open learning recognition: taking open educational resources a step further.

<https://oerknowledgecloud.org/sites/oerknowledgecloud.org/files/Open-Learning-Recognition.pdf>

OpenCred (2014). The OpenCred report on institutional approaches to the recognition of non-formal, open learning in Europe. Seville: Institute for Prospective Technological Studies.

Quick, S. et al. (2013). Cross-European survey to measure users' perceptions of the benefits of ICT in public libraries. Seattle, WA: Bill & Melinda Gates foundation.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Kirjastot/kansainvaelinen_ja_eu-yhteistyoe/Liitteet/Final_Report_-_Cross-European_Library_Impact.pdf

Ramsden, A. (2015). Open badges: trying to navigate through the melting pot of ideas. LinkedIn post, 18 June 2015

<https://www.linkedin.com/pulse/open-badges-trying-navigate-through-melting-pot-ideas-andy-ramsden>

Redecker, C. (2013). The use of ICT for the assessment of key competences. Joint Research Centre, European Commission. JRC Scientific and policy reports. Luxembourg: Publications Office.

Sanchez-Acosta, E. et al. (2014). Motivation in massive education online Development and testing of a system of accreditation badges for MOOC. Digital education review, Vol. 25, pp. 18-35.

Souto-Otero, M.; Beneito-Montagut, R. (2016). From governing through data to governmentality through data: artefacts, strategies and the digital turn. European educational research journal, Vol. 15, No 1, pp. 14-33.

Souto-Otero, M. et al. (2015). Open cases: case studies of openness in higher education. Bath: JRC, University of Bath.

Taylor, J.C.; Mackintosh, W. (2011). Creating an open educational resources university and the pedagogy of discovery. Open praxis, special edition: a tribute to Nyameko Barney Pityana, pp. 2429.

<http://www.openpraxis.org/index.php/Open>

Universities UK (2013). Massive open online courses: higher education's digital moment? London: Universities UK.

<http://www.universitiesuk.ac.uk/highereducation/Documents/2013/MassiveOpenOnlineCourses.pdf>

Verstelle, M. et al. (2014). Recognition of MOOCs in the education sector. In: van der Woert, N. et al. (eds). 2014 open education trend report. Utrecht: Open Education Special Interest Group; SURF, pp. 24-25.

<https://www.surf.nl/binaries/content/assets/surf/en/2014/trendrapport-open-education-2014-eng.pdf>

Witthaus, G.R. et al. (2015). An assessment-recognition matrix for analysing institutional practices in the recognition of open learning. E-learning papers, Vol. 40, pp. 32-42.

Yuan, L.; Powell, S. (2013). MOOCs and open education: implications for higher education: a white paper. Bolton: University of Bolton; JISC CETIS.

<http://publications.cetis.org.uk/wp-content/uploads/2013/03/MOOCs-and-Open-Education.pdf>

Zhenghao, C. et al. (2015). Who's benefitting from MOOCs, and why.
<https://hbr.org/2015/09/whos-benefiting-from-moocs-and-why>

Timekļa vietnes

Accredible: Painless certificate issuing and management.

<https://accredible.com/>

Badge Alliance: about the Badge Alliance: <http://www.badgealliance.org/about/>

Coursera: earn a course certificate. <https://www.coursera.org/signature/>

Massachusetts Institute of Technology: MIT OpenCourseWare (OCW):

<http://ocw.mit.edu/index.htm>

Mozilla open badges: <http://openbadges.org/display/>

Open Education Europa: the European MOOCs scoreboard:

http://openeducationeuropa.eu/en/european_scoreboard_moocs

ProctorU. <http://www.proctoru.com>

Proctor2me: welcome to Proctor2me. <http://proctor2me.w3-media.net/>

République Française, Ministère du travail [French Republic, Ministry of Labour]: VAE, le portail de la validation des acquis de l'expérience [VAE, the portal of the accreditation of prior experience].

<http://www.vae.gouv.fr/>

Software Secure: RPnow.

<http://www.softwaresecure.com/product/remote-proctor-now/>

Unesco: Education News 8 July 2002: Unesco promotes new initiative for free educational resources on the Internet.

http://www.unesco.org/education/news_en/080702_free_edu_ress.shtml
[accessed 18.3.2016].

Write On: helping you improve your reading, writing and number skills:

<http://www.writeon.ie/nala/student/index.jsp?2015>

PIELIKUMS

Dati no valstu ziņojumiem par AIR iepriekšējos pārskatos

Valsts	Būtiska informācija iepriekšējos pārskata valstu ziņojumos
Austrija	Nav informācijas par AIR
Beļģija - Flandrija	Nav īpašu pasākumu – tiek piemērota vispārēja kārtība
Beļģija - Valonija	Nav īpašu pasākumu – tiek piemērota vispārēja kārtība
Bulgārija	Nav informācijas – AIR izmantošana ir sākumposmā
Horvātija	Īpaši pasākumi – AIR izmantošana ir sākumposmā
Kipra	Nav informācijas
Čehija	Nav īpašu pasākumu
Dānija	Nav informācijas – valstī nav AIR mācīšanās atzišanas pieredzes
Igaunija	Nav īpašu pasākumu – tiek piemērota vispārēja kārtība
Somija	Nav īpašu pasākumu – tiek piemērota vispārēja kārtība
Francija	Nav īpašu pasākumu – tiek piemērota vispārēja kārtība Tomēr pastāv fakts, ka vispārēja kārtība fokusējas uz mācīšanos no profesionālas pieredzes
Vācija	Nav īpašu pasākumu – tiek piemērota vispārēja kārtība, AIR izmantošana ir sākumposmā, bet notiek sarunas par šo tēmu
Grieķija	Nav īpašu pasākumu – tiek piemērota vispārēja kārtība
Ungārija	Nav īpašu pasākumu – AIR izmantošana ir sākumposmā
Islande	Nav īpašu pasākumu – tiek piemērota vispārēja kārtība
Īrija	Nav informācijas par īpašiem pasākumiem. Paredzēta specifisku AIR formu atzišana
Itālija	Nav īpašu pasākumu – citas informācijas nav

Valsts	Būtiska informācija iepriekšējos pārskata valstu ziņojumos
Latvija	Nav īpašu pasākumu – tiek piemērota vispārēja kārtība
Lihtenšteina	Nav īpašu pasākumu – citas informācijas nav
Lietuva	Nav īpašu pasākumu – tiek piemērota vispārēja kārtība - AIR izmantošana ir sākumposmā
Luksemburga	Nav īpašu pasākumu – tiek piemērota vispārēja kārtība
Malta	Nav informācijas
Nīderlande	Nav informācijas
Norvēģija	Nav īpašu pasākumu – citas informācijas nav
Polija	Nav informācijas
Portugāle	Nav informācijas
Rumānija	Nav īpašu pasākumu – citas informācijas nav
Slovākija	Nav informācijas – AIR izmantošana ir sākumposmā
Slovēnija	Nav informācijas
Spānija	Nav informācijas
Zviedrija	Nav informācijas
Šveice	Nav informācijas
Apvienotā Karaliste (Anglija un Ziemeļīrija)	Nav īpašu pasākumu – tiek piemērota vispārēja kārtība
Apvienotā Karaliste (Skotija)	Nav informācijas
Apvienotā Karaliste (Velsa)	Nav informācijas

Atzīšana un atvērtie izglītības resursi (AIR)

Tematiskais ziņojums Eiropas pārskata par
atzīšanu 2016. gada atjauninājumam

Šajā tematiskajā ziņojumā uzmanība ir pievērsta atvērto izglītības resursu (AIR) vidē, piemēram, masveida atvērtajos tiešsaistesursos, veiktas mācīšanās atzīšanai. Ziņojums ir sagatavots, balstoties uz literatūrā un Eiropas pārskatos pieejamo datu pārbaudi, un tajā tiek apskatīts, kā atzīšana attiecas uz AIR izmantošanu. Ziņojumā aplūkoti galvenie atzīšanas veidu mehānismi un atzīšanas procesi, īpašu uzmanību pievēršot novērtēšanai un sertifikācijai. Tiek sniegti arī secinājumi un ieteikumi. Ieteikumos ir uzsvērts tas, cik svarīgi ir dalīties ar zināšanām un labu praksi AIR vidē veiktas mācīšanās atzīšanā, ieskaitot pilnu kvalifikāciju piešķiršanu, atzīšanas partneru informētības veicināšanu un pasākumu uzlabošanu, kas saista AIR vidē veiktu mācīšanos ar vispārīgām atzīšanas sistēmām, kā arī turpmākus ieguldījumus augstas kvalitātes novērtēšanas sistēmās.

